

Suuntaviivoja liikuntapolitiikan tulevaisuuteen

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:8

Suuntaviivoja liikuntapolitiikan tulevaisuuteen

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:8

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet
Nuoris- ja liikuntapolitiikan osasto / Ungdoms- och idrottspolitiska avdelningen
PL / PB 29
00023 Valtioneuvosto / Statsrådet
www.minedu.fi/julkaisut

Taitto / Ombrytning: Erja Kankala, Valtioneuvoston hallintoyksikkö

ISBN 978-952-263-348-4 (PDF)

ISSN-L 1799-0327

ISSN 1799-0335 (PDF)

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/
Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2015:8

Julkaisija
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Julkaisun päivämäärä
20.3.2015

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Liikuntapolitiikan tulevaisuuden suuntaviivoja arvioiva ja valmisteleva työryhmä puheenjohtaja Kari Anttila sihteerit Hannu Tolonen ja Minna Paajanen		Julkaisun laji Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä	
		Toimeksiantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö	
		Toimielimen asettamispvm 26.5.2014	Dnro OKM/36/040/2014
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Suuntaviivoja liikuntapolitiikan tulevaisuuteen			
Julkaisun osat Muistio + liite			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 26. toukokuuta 2014 työryhmän arvioimaan ja valmistelevaan ehdotuksia liikuntapolitiikan tulevaisuuden suuntaviivoista. Työryhmän tehtävänä oli erityisesti etsiä näkökulmia liikunnallisen elämäntavan ja erityisesti lapsi- ja nuorisoliikunnan lisäämiseksi ja etsiä keinoja liikunnan yhdenvertaiseen harrastamiseen sekä osallistumisen esteiden purkamiseen.</p> <p>Työryhmän keskeiset toimenpide-esitykset:</p> <p>Esitetään hallitusohjelmaan joustavan koulupäivän ideaa ja integroidaan toiminnallisuus osaksi koulun arkea ja muiden oppiaineiden kokonaisuutta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Varmistetaan, että kuntakohtaiset opetussuunnitelmat huomioivat laaja-alaisen liikunnan lasten kasvua ja kehitystä tukevana tekijänä. - Levitetään Liikkuva koulu -konsepti kaikkiin Suomen peruskouluihin tavoitteena tunti fyysistä aktiivisuutta päivittäin. - Vahvistetaan varhaiskasvattajien ja alakouluissa opettavien osaamista liikunnalliseen elämäntapaan kasvattamisessa. <p>Luodaan koulupäivän välittömään läheisyyteen yhdenvertainen harrastusmahdollisuus kaikille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Järkevöitetään lasten harrastetoiminnan tukipolitiikkaa kokoamalla eri toimialojen avustusmuotoja yhteisen tarkastelun alle tavoitteena vähentää yksittäisten hakemusten ja hallinnollisen työn määrää. Painotetaan toiminnan avustamisessa kansalaistojen yhteistyössä toteuttamia hankkeita, monilajisuutta ja seurojen välistä yhteistyötä. Tavoitteena on tukea harrastamisen monipuolisuutta, helpottaa perheiden ajankäyttöä sekä hyödyntää julkisia varoja kestäväällä tavalla. <p>Liikunnan aseman vahvistaminen yhteiskunnassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan liikunnan asemaa kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksessä ja säädösvaikutusten arvioinnissa huomioiden uuden liikuntalain sekä Terveystä ja hyvinvointia edistävän liikunnan linjaukset. <p>Lisäksi Työryhmän tuli pohtia ja esittää, mitkä urheilun eettisistä kysymyksistä vaativat uusia järjestelyjä eettisten kysymysten hallinnoinnissa, vaihtoehtoja urheilun eettisten kysymysten hallinnoinnille ja miten urheilun ja liikunnan toimijat itse toteuttavat eettisesti kestävää toimintaa. Työryhmä ehdottaa ratkaisuna esitettyihin kysymyksiin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) OKM perustaa vuonna 2015 urheilun eettisten asioiden työryhmän, jonka tehtävänä olisi määritellä ja sopia eri toimijoiden vastuut urheilukilpailujen manipuloinnin ja katsomoväkivallan osalta sekä yhteistyön periaatteet edellä mainittujen ja antidopingtoiminnan osalta 15.4.2015 mennessä. 2) Käynnistetään toimet Suomen Antidopingtoimikunta ry:n muuttamiseksi uudeksi yksityisoikeudelliseksi yhdistykseksi, jonka tehtävänä olisi: <ul style="list-style-type: none"> - urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen sopimuksen toimeenpano ja koordinointi urheilun osalta - uudistetun katsomoväkiäntasopimuksen toimeenpano urheilun osalta, johon liittyy erityisesti mahdollisen porttikieltojärjestelmän ylläpito - järjestää koulutusta ja valistusta urheilukilpailujen manipuloinnin ja katsomoväkivallan estämiseksi yhteistyössä muilla aloilla toimivien tahojen kanssa - tehdä ehdotuksia urheilukilpailujen manipuloinnin ja katsomoväkivallan estämiseksi niille tahoille, joita asia kulloinkin koskee - Antidopingtoiminnan osalta yhdistyksen tehtävät pysyvät muuttumattomina. On kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että toimivaa ja laadukasta antidopingvalvontaa ei uudistuksessa heikennetä. - Toimet tulisi käynnistää 15.4.2015 mennessä. 3) Urheiluviedonlyöntiä valvovan viranomaisen roolia ja resursseja tulisi vahvistaa. 4) Urheilujärjestöt tekevät tarvittavat järjestelyt eettisten kysymysten vahvistamiseksi ja allokoivat eettiselle toiminnalle riittävät resurssit. <p>Menettely ei edellytä toistaiseksi muutoksia lainsäädännön osalta. Hallitus on esittänyt vuoden 2015 talousarvioon 3 250 000 € urheilun eettiseen toimintaan. Hallinnoinnin rahoituksesta vuodesta 2016 alkaen neuvotellaan eri osapuolten kesken vuoden 2015 alkupuoliskolla.</p>			
Avainsanat			
Sarjan nimi ja numero Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:8		ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (PDF)	ISBN 978-952-263-348-4 (PDF)
Kokonaissivumäärä 30	Kieli suomi	Hinta -	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja -		Kustantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö	

Presentationsblad

Utgivare
Undervisnings- och kulturministeriet

Utgivningsdatum
20.3.2015

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare) Ordförande Kari Anttila Sekreterare Hannu Tolonen ja Minna Paajanen		Typ av publikation Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar	
		Uppdragsgivare Undervisnings- och kulturministeriet	
		Datum för tillsättande av 26.5.2014	Dnro OKM/36/040/2014
Publikation (även den finska titeln) Riktlinjer för idrottspolitikens framtid (Liikuntapolitiikan tulevaisuuden suuntaviivoja)			
Publikationens delar Promemoria			
Sammandrag <p>Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 26 maj 2014 en arbetsgrupp med uppgift att utvärdera och bereda förslag till riktlinjer för den framtida idrottspolitik. Arbetsgruppen hade särskilt som uppgift att söka olika perspektiv på hur en motionsinriktad livsstil och framför allt motionen bland barn och unga kan främjas och att söka möjligheter till jämlik tillgänglighet till motion och för att undanröja hinder för deltagande.</p> <p>Arbetsgruppens centrala åtgärdsförslag:</p> <p>Till regeringsprogrammet föreslås idén om en flexibel skoldag och fysisk aktivitet integreras till en del av skolans vardag och helheten med andra läroämnena.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Man säkerställer att de kommunspecifika läroplanerna beaktar motion i vid bemärkelse som en faktor som stödjer barnets uppväxt och utveckling. - Skolan i rörelse-konceptet sprids till alla grundskolor i Finland med målet att fysisk aktivitet sker under en timme per dag. - Småbarnspedagogernas och lågstadielärarnas kompetens stärks i fråga om fostran för en livsstil som präglas av fysisk aktivitet. Man skapar jämlika fritidsmöjligheter för alla i omedelbar närhet till skoldagen. - Stödpolitiken för fritidsverksamhet för barn rationaliseras genom att understödsformer för olika områden granskas gemensamt i syfte att minska antalet enskilda ansökningar och det administrativa arbetet. I stödet av verksamheten betonas projekt som genomförs i samarbete med icke-statliga aktörer, verksamhet med flera grenar och samarbete mellan föreningar. Målet är att stötta mångsidiga hobbyer, att underlätta familjernas tidsplanering samt att utnyttja offentliga resurser på ett hållbart sätt. - Motionens ställning i samhällspolitik stärks - Motionens ställning i alla samhälleliga beslut och i utvärderingen av lagstiftningens konsekvenser stärks med beaktande av riktlinjerna i den nya idrottslagen och i strategin för motion som främjar hälsan och välbefinnandet. <p>Dessutom hade arbetsgruppen som uppgift att begrunda och föreslå vilka etiska frågor inom idrotten som kräver nya arrangemang i förvaltningen av etiska frågor, alternativ till förvaltningen av etiska frågor inom idrotten och hur idrotts- och motionsaktörer själva kan genomföra etiskt hållbar verksamhet.</p> <p>Arbetsgruppen föreslår följande lösningar på frågorna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) År 2015 inrättar undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp för etiska frågor inom idrotten, som har till uppgift att bestämma och avtala om olika aktörers ansvar i fråga om manipulation av idrottstävlingar och läktarvåld samt om samarbetsprinciper i fråga om ovan nämnda ärenden och antidopingverksamheten senast den 15 april 2015. 2) Åtgärder vidtas för att ändra Finlands Antidopingkommitté rf till en ny privaträttslig förening med uppgift att <ul style="list-style-type: none"> - att verkställa och samordna avtalet mot manipulation av idrottstävlingar i fråga om idrotten - att verkställa det nya avtalet mot läktarvåld i fråga om idrotten, och i samband med det särskilt upprätthållandet av ett eventuellt portförbudsystem - att tillhandahålla utbildning och upplysning för att förhindra manipulation av idrottstävlingar och läktarvåld i samarbete med andra aktörer på området - att utarbeta förslag för att förhindra manipulation av idrottstävlingar och läktarvåld för de parter som detta gäller - i fråga om antidopingverksamheten förblir föreningens uppgifter oförändrade. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid att den fungerande och högklassiga antidopingkontrollen inte försvagas i och med reformen. - Åtgärder bör inledas senast 15.4.2015. 3) Rollen och resurserna för den myndighet som övervakar idrottsvadslagningen bör stärkas. 4) Idrottsorganisationerna gör de arrangemang som behövs för att stärka de etiska frågorna och fördelar tillräckliga resurser för den etiska verksamheten. <p>Förfarandet förutsätter tills vidare inga ändringar i lagstiftningen. I budgeten för 2015 har regeringen föreslagit 3 250 000 € för etisk verksamhet inom idrotten. Förhandlingar om finansieringen av förvaltningen från år 2016 förs mellan olika parter under första hälften av 2015.</p>			
Nyckelord			
Seriens namn och nummer Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2015:8		ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (Online)	ISBN 978-952-263-348-4(Online)
Sidoantal 30	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution -		Förlag Undervisnings- och kulturministeriet	

Sisältö

Opetus- ja kulttuuriministeriölle	6
2 Työryhmän työn taustaa	8
2.1 Liikunnallisen elämäntavan ja yhdenvertaisen liikunnan kiinnekohdat	9
2.2 Fyysisen aktiivisuuden puute yhteiskunnallisena ongelmana	11
2.3 Kouluissa on mahdollisuus!	13
2.4 Avustusjärjestelmiä selkeytettävä	15
3 Urheilun eettisten kysymysten hallinnointi	17
3.1 Viimeaikaiset prosessit liikunnan ja urheilun eettisiin kysymyksiin liittyen	18
3.2 Esimerkkejä urheilun eettisten kysymysten hallinnoinnista	22
3.3 Hallintomallin valinnan lähtökohdat	23
Työryhmän toimenpide-esitykset	25
Liite 1.	28

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 26. toukokuuta 2014 työryhmän arvioimaan ja valmistelevaan ehdotuksia liikuntapolitiikan tulevaisuuden suuntaviivoista. Työryhmän toimiksiannon taustalla ovat lukuisat liikuntakulttuuria viime vuosina koskeneet uudistukset ja muutokset, joista merkittävimpiä ovat kuluvalla hallituskaudella valmisteltu liikuntalakiuudistus, huippu-urheilun rakenteiden ja toimintamallien uudistaminen, uuden liikunnan kattojärjestön, Valo ry:n synty sekä ministeriöiden (OKM ja STM) yhteiset linjaukset hyvinvointia ja terveyttä edistävään liikuntaan.

Valtion liikuntatoimen määrärahat ovat kasvaneet 2000-luvulla merkittävästi, mutta tulokset eivät ole olleet kaikilta osin toivottuja. Yhteiskunnallisesti puhuttavia teemoja ovat olleet erityisesti väestön riittämätön liikunta ja siitä aiheutuvat inhimilliset, kansanterveydelliset ja -taloudelliset haitat, liikuntakäyttäjytymisen voimakas polarisaatio ja liikunnan yhdenvertaisen saavutettavuuden vaarantuminen. Liikunnan ja urheilun eettiset ongelmat ovat moninaistuneet ja hyvä hallintotapa on osin vaarantunut.

Liikuntapolitiikan nykytilasta on tuotettu lukuisia tutkimuksia, selvityksiä ja arviointia. Tietoa ei ole parhaalla tavalla jalostunut toimiviksi käytännöiksi liikuntakulttuurin eri osa-alueilla. Tuotetun tiedon hyödyntämisessä on paljon kehittämisen varaa.

Nämä taustatekijät huomioiden työryhmän tehtäväksi asetettiin:

- etsiä näkökulmia liikunnallisen elämäntavan ja erityisesti lapsi- ja nuorisoliikunnan lisäämiseksi;
- esittää vaihtoehtoja urheilun eettisten kysymysten hallinnoinnille ja sille miten urheilun ja liikunnan toimijat itse toteuttavat eettisesti kestävää toimintaa;
- etsiä keinoja liikunnan yhdenvertaiseen harrastamiseen sekä osallistumisen esteiden purkamiseen;
- yhteen sovittaa toimenpiteitä liikunnallisen elämäntavan ja huippu-urheilun edistämiseksi liikuntapolitiittisten tavoitteiden mukaisesti sekä
- käydä keskustelua eri toimijoiden rooleista liikuntakulttuurin kehittämisessä.

Työryhmän asetti kulttuuri- ja asuntoministeri Pia Viitanen. Työryhmän toimikaudeksi asetettiin 1.6.2014 -31.10.2014. Työryhmän puheenjohtajaksi kutsuttiin valtiosihteeriksi Kari Anttila. Jäseniksi kutsuttiin puheenjohtaja Leena Harkimo valtion liikuntaneuvostosta, vapaa-aikajohtaja Timo Heinonen Joensuun kaupungista, pääsihteeriksi Teemu Japisson Valo ry:stä ja Suomen Olympiakomitea ry:stä, toiminnanjohtaja Riikka Juntunen Suomen Vammaisurheilusta ja liikunta ry:stä, pääsihteeriksi Hilikka Laitinen Opiskelijoiden liikuntaliitto ry:stä, puheenjohtaja Risto Nieminen Valo ry:stä ja Suomen Olympiakomitea ry:stä, puheenjohtaja Sirpa Paatero Työväen Urheiluliitto ry:stä, varapuheenjohtaja Esko Ranto

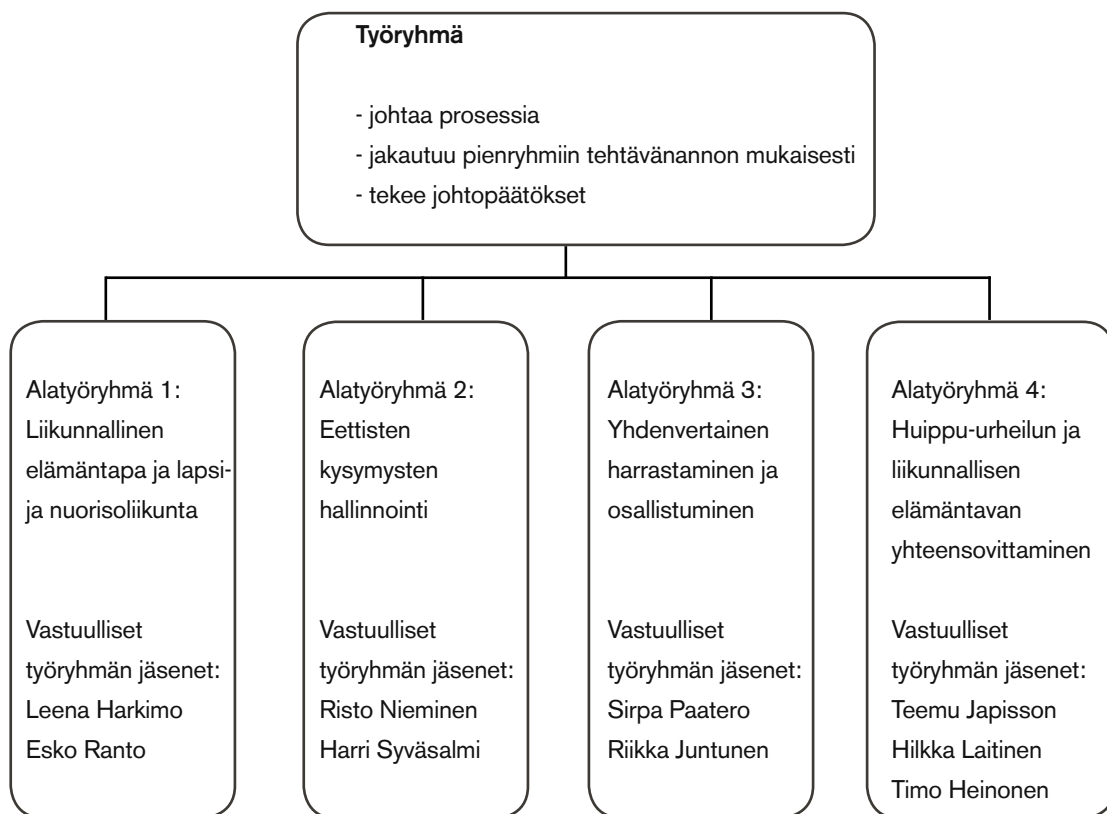
valtion liikuntaneuvostosta, aluejohtaja Aino-Maija Sirén Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry:stä ja johtaja Harri Syväsalmi opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Työryhmän sihteereiksi kutsuttiin ylitarkastaja Hannu Tolonen opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja pääsihteeri Minna Paajanen valtion liikuntaneuvostosta.

Liikunta-asiat siirtyivät puolustusministeri Carl Haglundille 26.9.2014. Tämän seurauksena opetus- ja kulttuuriministeriö nimesi työryhmän pysyväksi asiantuntijajäseneksi valtiosihteeri Marcus Rantalan 30. lokakuuta 2014. Samassa yhteydessä työryhmä haki jatkoaikaa mietinnön loppuunsaattamista varten.

Työryhmä kokoontui 6 kertaa. Työryhmä jakautui neljään alatyöryhmään työryhmälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Alatyöryhmät ovat kuulleet työskentelynsä aikana laaja-alaisesti eri sidosryhmiä ja hyödyntäneet olemassa olevaa tutkimus- ja arviointitietoa työnsä tukena. Syyskuun 28.–29.2014 järjestettiin Kansallinen liikuntafoorumi, johon osallistui 280 keskeistä liikunta- ja urheiluvaikuttajaa. Foorumin asiasisältöjä on hyödynnetty työryhmän työssä.

2 Työryhmän työn taustaa

Työryhmän tehtävänä ei ollut laatia uusia selvityksiä tai tutkimuksia liikuntapolitiikan osa-alueilta, vaan kiteyttää olemassa oleva tietoinen ymmärrettäviksi liikuntapoliittisiksi toimenpiteiksi. Työryhmä jakautui alatyöryhmiin, jotka työstivät asiantuntijoita kuullen ja tutkimustietoa hyödyntäen esityksiä tehtävänannon mukaisilta osa-alueilta. Työn edetessä keskeinen havainto oli, että alatyöryhmien esitykset ristesivät toistensa kanssa. Keskeisiä toistuvia teemoja olivat liikunta kouluympäristössä, yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset mahdollisuudet liikkua ja monimuotoisen harrastetoiminnan tukeminen.

Kuvio 1. Työryhmän työn organisoituminen

2.1 Liikunnallisen elämäntavan ja yhdenvertaisen liikunnan kiinnekohdat

Suomalainen kuntakenttä on moninainen ja palvelurakenteet jatkuvassa muutoksessa. Myös liikunnan osalta kuntakohtaiset vaihtelut korostuvat. Kunnat määrittävät itsehallinnollisina yhteisöinä itse tapansa toteuttaa liikuntaa. Alueellisia eroja korostavat väestön ikärakenteen muutos ja muuttovirrat kasvukeskuksiin. Osassa kuntia liikunnan resurssit ovat vaatimattomat, liikunnan infrastruktuuri on rapistumassa ja liikunta jäänyt kapeasti vain liikuntatoimen vastuulle. Osa kunnista sen sijaan on pyrkinyt laaja-alaisella otteella viemään liikunnan osaksi kunnan strategista suunnittelua ja siten vahvistamaan sen resursointia ja eri hallintokuntien sitoutumista liikunnan edistämiseen.⁽¹⁾

Eduskunta on hyväksynyt uuden liikuntalain, jonka mukaisesti kunnan tehtävänä on luoda edellytyksiä paikallistasolla järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalais- ja seuratoimintaa, rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja sekä kehittämällä kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä. Kunnan tulee kuulla asukkaita liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä sekä arvioida kunnan asukkaiden liikunta-aktiivisuutta. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.5.2015. Muutoksella vahvistetaan liikunnan peruspalveluluonnetta.⁽²⁾

Tutkimukset osoittavat, että tänä päivänä liikunta- ja urheiluseuratoimintaan tullaan mukaan entistä nuorempana, valtaosa lapsista ja nuorista keskittyy seurassa vain yhden lajin harrastamiseen ja että kilpaileminen on edelleen merkittävä osa seurojen toimintaa.⁽³⁾ Liikunnan harrastaminen seuroissa on kaiken aikaa yleistynyt yli 14-vuotiailla. Liikunnan, kuten myös monen muun harrastetoiminnan, haurain kohta on murrosikä. Ilmiö on osin globaali ja myös sen syyt tunnistetaan: muiden elämän osa-alueiden, kuten koulunkäynnin ja tulevien uravalintojen pohtiminen, seurustelun aloittaminen ja kaverisuhteiden sosiaalinen konteksti voivat johtaa sellaisiin ajankäytöllisiin valintoihin, jotka eivät mahdollista harrastustoimintaan sitoutumista. Suomessa liikunta-aktiivisuuden pudotus murrosiässä on kuitenkin erityisen voimakas ja on monin tavoin noussut keskustelun ytimeen. Seuraharrastamisen intensiteetti on kasvanut suurelle osaa nuoria liian korkeaksi ja nostanut samalla harrastamisen hintaa sekä perheiden sitoutumisvaateita. Suurella osalla perheitä ei ole varaa tai mahdollisuuksia tukea lasten harrastamista. Julkiseen keskusteluun on noussut tarve toiminnalle, jossa lapset ja nuoret voisivat ”vain harrastaa”.⁽⁴⁾

Viime vuosina on erityisesti keskusteltu seuratoiminnan merkityksestä liikunnallisen elämäntavan edistämisessä. Olennaisia kysymyksiä ovat olleet se, miten paljon seuratoiminnan vastuulle sysätään vastuuta esimerkiksi väestön riittämättömän liikunnan ongelmasta tai aikuisten ja ikäihmisten harraste- ja terveysliikunnasta. Kysyntää ei-huipulle tähtäävälle harrastetoiminnalle on olemassa ja osa seuroista on aktivoitunut. Aikuisten

1 Arviointi valtion liikuntatoimen määrärahojen kasvun tuloksista hallituskaudella 2007–2011. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2013:8

2 Liikuntalain uudistaminen http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/vireilla_liikunta/liikuntalaki/index.html

3 Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa - LIITU-tutkimuksen tuloksia 2014 Sami Kokko & Riikka Hämylä (toim.) Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2015:2; Lasten ja nuorten liikunta - Suomen tilannekatsaus 2014 ja kansainvälinen vertailu. <https://www.jyu.fi/sport/ReportCard/tilannekatsaus/view>

4 Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa - LIITU-tutkimuksen tuloksia 2014 Sami Kokko & Riikka Hämylä (toim.) Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2015:2; Miksi murrosikäinen luopuu liikunnasta? Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2013:3; Mikä maksaa? Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2014:2; Lasten ja nuorten liikunta - Suomen tilannekatsaus 2014 ja kansainvälinen vertailu. <https://www.jyu.fi/sport/ReportCard/tilannekatsaus/view>

osalta selvä kehitystrendi on, että aikuiset liikkuvat kaupallisten toimijoiden liikuttamana tai muutoin omatoimisesti. Noin 15 prosenttia aikuisista liikkuu seurojen toiminnan piirissä. Avustusjärjestelmien näkökulmasta keskeistä on pohtia sitä, tuleeko esimerkiksi erillisin määrärahoihin avustetusta terveysliikunnasta tai lasten vapaamuotoisen harrastetoiminnan edistämistä pysyvä osa seuran toimintaa vai lakkaako toiminta hankerahoituksen päättyessä.⁵

Suomessa liikuntapolitiikan painopiste on ollut lasten ja nuorten liikuttaminen sekä tasa-arvoisten liikuntamahdollisuuksien tarjoaminen kaikille. Viime vuosina myös huippu-urheilun liikuntapoliittinen merkitys on kasvanut. Lukuisissa maissa käydään keskustelua siitä, miten valtion tukipolitiikassa painotetaan huippu-urheilua ja laaja-alaista kansalaisten liikuntaa. Esimerkiksi Iso-Britanniassa, Australiassa ja Uudessa-Seelannissa liikuntapolitiikan perustelut esitetään ”urheilun hyveellisenä kehänä”, jossa panostus ja sitä seuraava menestys huippu-urheilussa saa aikaan positiivisen kierteen: lisää harrastajia, terveemmän kansakunnan ja siten myös suuremman reservin potentiaalisiksi huippu-urheilijoiksi. Työryhmä katsoo, että valtaosin liikunnallisen elämäntavan edistämisen ja huippu-urheilun edistämisen suunta on yhdensuuntainen ja toisiaan tukeva.

Liikuntaan liittyvät yleiset trendit, jotka osin eriarvoistavat ja polarisoivat liikkujia, ovat myös vähemmistöjen yhdenvertaisuusongelmia. Urheiluseuratoiminnassa, liikuntapaikoilla sekä koulu- ja opiskelijaliikunnassa ilmenee etniseen taustaan, seksuaaliseen suuntautumiseen ja uskontoon perustuvaa syrjintää. Lajien harrastamisessa sukupuolten välillä on selkeitä eroja ja osa lajeista on sukupuolittuneita.

Uusi yhdenvertaisuuslaki astui voimaan 1.1.2015. Uusi laki antaa aiempaa laajempaa suojaa syrjinnältä. Suoja syrjinnältä on yhtäläinen riippumatta siitä, perustuuko syrjintä etniseen alkuperään, ikään, kansallisuuteen, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mieliteeseen, terveydentilaan, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muuhun henkilöön liittyvään syyhyn. Velvoite edistää yhdenvertaisuutta laajeni koskemaan viranomaisten lisäksi koulutuksen järjestäjiä, oppilaitoksia ja työnantajia. Heille tuli velvollisuus laatia suunnitelma yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Suunnitelman laatimisvelvollisuus ei kuitenkaan koske muita kuin niitä työnantajia, joiden palveluksessa on säännöllisesti vähintään 30 henkilöä.

Noin 10–15 prosenttia Suomessa asuvista on liikkumis- ja toimimisesteisiä henkilöitä. Heille osallistumisen mahdollistamiseksi esteettömät liikuntatilat ja liikkumisen apuvälineet ovat välttämättömyys. YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa⁶ on kaksi saavutettavaa ja esteettömään liikkumiseen ja harrastamiseen liittyvää kohtaa. Artiklassa 9 nostetaan esille esteettömyys, jonka toteutuessa vie kohti elinvoimaista vammaisliikunnan kenttää. Artikla 30.5 ohjaa kohti yhdenvertaista kulttuuri-, virkistys- ja vapaa-ajan toimintaa ja urheilua Suomessa.

Rakennetun ympäristön ja rakentamisen esteettömyys perustuu maankäyttö- ja rakennuslainsäädännössä asetetuille tavoitteille. Vaikka suunnittelun taso onkin noussut, esteettömyysmääräystenpuutteellinen noudattaminen on edelleen yksi yleisimpiä huomauttamisperusteita liikuntapaikkarakentamisen hankeavustuksissa. Hankekohtaiset esteettömyysratkaisut vaihtelevat merkittävästi. Esteettömyys mielletään usein ainoastaan liikkumisen näkökulmasta ja harvemmin moniaistisuuden ulottuvuudet huomioiden. Esteettömyyttä tulisi tarkastella liikkumisen, näkemisen, kuulemisen ja ymmärtämisen sekä eri käyttäjäryhmien näkökulmista.⁷

5 ks. mm. Arviointi valtion liikuntatoimen määrärahojen kasvun tuloksista hallituskaudella 2007–2011. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2013:8

6 http://www.ykliitto.fi/sites/ykliitto.fi/files/ykn_vammaissopimus_uudistettu_painos_2012.pdf

7 Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirja. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2014:4.

YK:n ihmisoikeussopimuksen mukaista toimintaa on kuvattu Suomessa sanaparilla ”yhdessä ja erikseen”, jolla tarkoitetaan sitä, että liikkujalla on itsellään pitää olla mahdollisuus valita liikkuuko siellä, missä muutkin vai haluaako osallistua erityisryhmien liikunnan oman erilliseen toimintaan. Nämä eivät sulje toisiaan pois. Eurooppalaisessa vertailussa Suomi on jo pitkällä vammaisurheilun integroimisessa lajiliittoihin, mutta käytännön vammaisurheilutoiminnassa lajiliitoilla on vielä kehitettävää. Suomessa on jo 38 lajiliittoa, jotka huomioivat toiminnassaan erityisryhmiin kuuluvat henkilöt. Käytännön toteutus on kuitenkin kirjavaa.⁽⁸⁾

Maahanmuuttajien liikunta-aktiivisuus on kaikissa ikäryhmissä Suomen kantaväestöä alhaisempaa: vain 15 prosenttia maahanmuuttajataustaisista kansalaisista liikkuu terveytensä kannalta riittävästi. Päinvastoin kuin kantaväestön keskuudessa, maahanmuuttajataustaiset miehet liikkuvat enemmän kuin naiset. Erityisesti maahanmuuttajataustaisen tyttöjen saaminen liikunnan pariin on haastavaa. Tiedon puute omaan terveyteen vaikuttavista tekijöistä, kuten liikunnasta, heikentää mahdollisuuksia tehdä omaa terveyttä edistäviä valintoja. Maahanmuuttajien liikunnan edistämisessä tulisi huomioida erityisesti naisten ja ikääntyneiden liikunnan erityistarpeet.⁽⁹⁾

Noin kymmenesosa suomalaisista kuuluu seksuaali- tai sukupuolivähemmistöihin. Heidät nähdään yhdenvertaisuus- ja tasa-arvopyrkimyksistä huolimatta edelleen poikkeavina, mistä johtuen heidän äänensä ja kokemuksensa jäävät piiloon myös liikuntakulttuurissa. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen syrjintää liikunnan ja urheilun parissa käsitellessä selvityksen⁽¹⁰⁾ mukaan (vastaajia yli 400) vähemmistöryhmien sukupuoli- ja seksuaalidentiteetti on vaikuttanut negatiivisesti joka viidennen vastaajan liikunnan ja urheilun harrastamiseen. EU:n urheiluyhteistyön puitteissa kansainväliseltä urheiluliikkeeltä on vaadittu toimia tilanteen parantamiseksi ja Euroopan neuvoston puitteissa on panostettu tältä perustalta tapahtuvaan syrjintään liikunnassa.

Tutkimusten valossa on tunnistettavissa keskeisiä elämänkulun vaiheita, joissa liikunta-aktiivisuus voi erityisesti vaarantua. Harrastetoiminnan lopettaminen on globaalisti tunnettu tosiasia, mutta on Suomessa liikunnan osalta erityisen suurta. Ikäihmisten kohdalla suositusten mukaisesti liikuntaa harrastavien osuus on nykyisin kaikkein pienin eli alle 10 prosenttia.

2.2 Fyysisen aktiivisuuden puute yhteiskunnallisena ongelmana

Pohjoismaiden väestö on terveempää ja ihmisten elämänlaatu keskimäärin korkeampi kuin koskaan ihmiskunnan historiassa. Väestön elinikä on kasvanut kymmenillä vuosilla ja terveydentila parantunut keskimäärin huomattavasti.⁽¹¹⁾ Elintason ja mahdollisuuksien kasvu on synnyttänyt uudenlaisia hyvinvoinnin ja terveyden ongelmia. Yksi näistä on terveyden kannalta riittämätön fyysinen aktiivisuus, mikä johtuu pitkälti arki- ja hyötyliikunnan draaattisesta vähentymisestä. Tämä puolestaan korostaa liikuntakäyttäytymisen voimakasta polarisaatiota, sillä osa ei nyt – eikä aiemmin – ole harrastanut liikuntaa erillisenä toimintona. Liikuntaa harrastamattomien osuus eri tutkimuksissa on noin 20–30 prosenttia.⁽¹²⁾

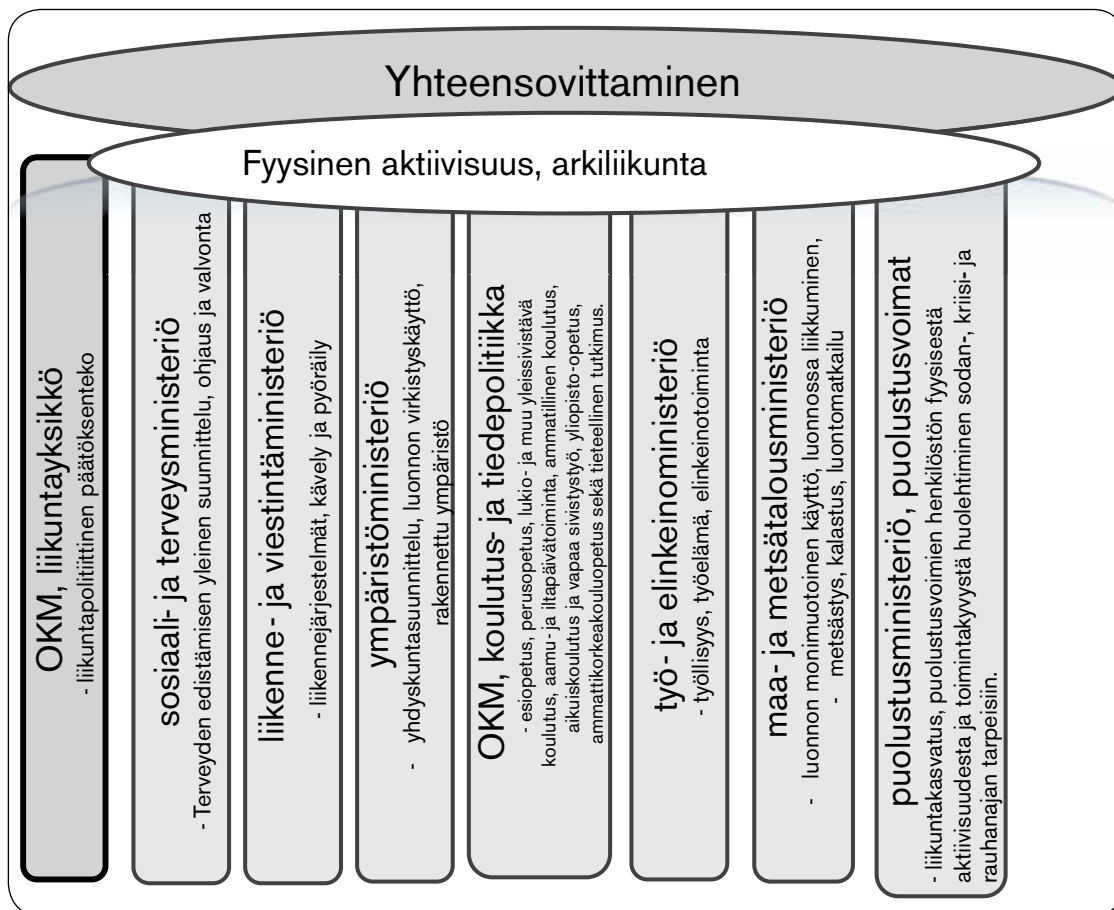
8 Vammaisurheilu ja erityisliikunta lajiliitoissa. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2015:1.

9 Liikunnan ja urheilun merkitys maahanmuuttajien kotoutumiselle. Kasvatus ja aika. http://www.kasvatus-ja-aika.fi/site/?page_id=276; Maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla. Kehittämishankkeiden seuranta ja arviointi vuosilta 2011–2013. LIKES-tutkimuskeskus.

10 Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen syrjintä liikunnan ja urheilun parissa. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2012:5

11 Suomalaisten hyvinvointi 2014. Vaarama, Karvonen, Kestilä, Moisio, Muuri. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

12 Muutosta liikkeellä! Valtakunnalliset yhteiset linjaukset terveyttä ja hyvinvointia edistävään liikuntaan 2020. <http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/-/julkaisu/1864597>; Arviointi valtion liikuntatoimen määrärahojen kasvun tuloksista hallituskaudella 2007–2011. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2013:8

Kuvio 2. Valtionhallinnon eri toimialojen yhtymäpinnat fyysisen aktiivisuuden edistämiseen

Suomalaisten fyysisen aktiivisuuden vähenemisestä on tähän mennessä sanottu jo kaikki olennainen. Myös syyt tunnistetaan. Kaupungistuminen, autoistuminen, teknologinen kehitys, työelämäarakenteessa tapahtuneet muutokset sekä viime vuosina entisestään kiihtynyt viihdeteknologian suosio ovat poistaneet pakon liikkuu. Suomalainen aikuinen viettää keskimäärin valvellaoloajastaan 76 prosenttia paikallaan, pääasiassa istuen. Istuminen on todettu itsenäiseksi, liikuntaharrastuksesta riippumattomaksi, terveyden riskitekijäksi.⁽¹³⁾

Ongelmaan on havahduttu sitä myötä, kun sen yhteys kansanterveydellisiin ja -taloudellisiin haittoihin on tutkimuksellisesti vahvistunut. Suomi ei paini ongelman kanssa yksin. WHO:n arvioiden mukaan riittämätön liikunta liikkumattomuus on neljänneksi yleisin kuolinsyy maailmassa. Erityisesti ongelma koskettaa korkean elintason maita. Yhdysvalloissa on esitetty arvio, että riittämättömän liikunnan aiheuttamat kustannukset kaksinkertaistuvat seuraavan 20 vuoden aikana.⁽¹⁴⁾

Myös Suomessa yhteiskuntamme on kehittynyt pitkälti miettimättä fyysisen aktiivisuuden näkökulmaa. Hallinnonalojen toimia ei ole riittävästi koordinoitu yhteen liikunnan edistämistarkoituksessa, päätöksien liikuntavaikutuksia ei ole arvioitu ja liikunnan edistämisen resursointi on jäänyt yksinomaan liikuntatoimen vastuulle sekä valtiolla että kunnissa. Poikkihallinnollista yhteistyötä ovat vaikeuttaneet eri toimijoiden liian kapeat sektorikohtaiset katsantokannat. Siilomainen organisaatio ei kykene ratkaisemaan horisontaalisia ongelmia (kuvio 2).

¹³ Muutosta liikkeellä! Valtakunnalliset yhteiset linjaukset terveyttä ja hyvinvointia edistävään liikuntaan 2020; Suomalaisten aikuisten kiihtyvyyssmittarilla mitattu fyysinen aktiivisuus ja liikkumattomuus. Husu ym. Suomen Lääkäri lehti 25-32/2014 v sk 69.

¹⁴ Muutosta liikkeellä! Valtakunnalliset yhteiset linjaukset terveyttä ja hyvinvointia edistävään liikuntaan 2020.

Poikkihallinnollisuuden edistämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö asettivat vuonna 2012 yhteisen terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan ohjausryhmän. Sen laatimien linjausten (2020) mukaisesti tavoitteena on, että suomalaiset liikkuvat enemmän ja istuvat vähemmän. Tämä edellyttää eri hallinnonalojen yhdensuuntaista politiikkaa. Muun muassa varhaiskasvatuksen, koulun, työelämän, vanhustenhuollon ja yhdyskunta- ja liikennesuunnittelun päätöksillä voidaan vaikuttaa merkittävästi väestön fyysisen aktiivisuuden edistämiseen. Liikunta on myös nostettava keskeiseksi osaksi terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä kansansairauksien ehkäisyä, hoitoa ja kuntoutusta. Liikkumattomuudesta aiheutuvat kustannukset ovat pelkästään terveydenhuollon kulujen osalta arviolta 1–2 miljardia euroa vuosittain. Fyysisen aktiivisuuden lisääminen on keino vakauttaa julkista taloutta ja työllisyyttä.

Eduskunta on hyväksynyt helmikuussa 2015 uuden liikuntalain. Siinä liikunnan käsite on laajennettu kattamaan kaikki fyysisen aktiivisuuden ulottuvuudet. Lisäksi lain perusteissa todetaan, että kaikkien hallinnonalojen tulee osallistua liikunnan edistämiseen oman toimivaltansa rajoissa. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.5.2015.

2.3 Kouluissa on mahdollisuus!

Liikunnallisen elämäntavan lisäämiseksi keskeistä on vaikuttaa niihin toimintaympäristöihin, joissa eri ikäluokat arkeansa viettävät. Työryhmä päätti ottaa erityistarkasteluun peruskoulun, paitsi paikkana jossa opitaan asioita, myös toimintaympäristönä, jonne kuljetaan ja jossa vietetään merkittävästi aikaa. Työryhmä katsoi erityisesti, että kouluissa tapahtuvan harrastetoiminnan kehittäminen sisältää hyödyntämättömiä mahdollisuuksia.

Perusopetuksella on ratkaiseva merkitys liikunnallisen elämäntavan edistämässä. Liikunnallisen aktiivisuuden niukkeneva asema lasten elämässä myös koulupäivän yhteydessä lisää haastetta liikuntataitojen ja -tottumusten juurruttamiseksi. Keskeistä on haastaa koulujärjestelmää pohtimaan optimaalisinta tapaa edistää liikunnallisen elämäntavan oppimista koulun arjessa. Yksi nykyjärjestelmän haasteista on se, että liikuntaa opettavat luokanopettajat, jotka eivät ole erikoistuneet liikuntaan, mistä johtuen opetuksen taso vaihtelee merkittävästi. Iltapäivätoiminta on osin hyödyntämätön mahdollisuus lasten liikuttamisessa: aikaa kulutetaan kuljettamalla lapsia harrastuksiin sen sijaan, että vastaava aika oltaisiin fyysisesti aktiivisia. Koulutilojen monipuolista käyttöä tehostamalla, välineistöä hyödyntämällä sekä eri toimialojen määrärahojen kohdentumista järkevöittämällä koulupäivän välittömään läheisyyteen on mahdollista kehittää mielekästä tekemistä, joka samalla voisi helpottaa perheiden ajankäytöllisiä haasteita ja vaikuttaa liikunnan yhdenvertaiseen saavutettavuuteen erityisesti harrastamisen hintaa alentavasti.

Käynnissä on useita uudistuksia, jotka tulevat vahvistamaan liikunnan asemaa kouluissa. **Päätös perusopetuksen liikunnan kokonaistuntimäärän noususta 20 vuosiviikkotuntiin** nykyisen 18 tunnin sijaan 1.8.2016 sekä Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymät **perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet** ovat merkittäviä vastaantuloja liikunnallisen elämäntavan lisäämiseksi. OPS2016 -perusteissa painopiste on liikunnassa siirretty lajilähtöisestä ajattelusta oppilaiden motoristen perustaitojen, pätevyyden tunteen ja fyysisten ominaisuuksien vahvistamiseen. Tähän peilaten liikunnanopettajan toimenkuva on muuttumassa yksittäisten liikuntatietojen ja -taitojen jakajasta oppilaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäjäksi. Uusien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti laadittujen paikallisten opetussuunnitelmien tulee olla hyväksyttyinä siten, että niiden mukaiseen opetukseen voidaan siirtyä 1.8.2016 alkaen lukuvuoden alusta lukien.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin on kirjattu lasten **fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä, Move!**. Se on Liikkuva koulu -hankkeen osana kehitetty perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu tiedonkeruu- ja palautejärjestelmä, joka kannustaa oppilaita huolehtimaan omasta toimintakyvystään ja tukee koulu-laisten laajoja terveystarkastuksia. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus ja valtion liikuntaneuvosto vastaavat seurantajärjestelmän hallinnoinnista. Move!-mittaukset tullaan tekemään vuodesta 2016 eteenpäin kaikille 5. ja 8. luokkien oppilaille. Toimintakykyä mitataan tehtävillä, jotka kertovat lasten ja nuorten kyvystä selvitä arkipäivän fyysisistä haasteista. Järjestelmää ei tulla käyttämään yksilöiden välisessä vertailussa, vaan se on suunniteltu kannustamaan ja ohjaamaan oppilasta huolehtimaan omasta toimintakyvystään. Lisäksi sen avulla saadaan valtakunnan tason tietoa lasten fyysisen toimintakyvyn kehitymisestä. Move! -järjestelmä on kansainvälisesti tarkasteltuna urauurtava.

Laaja-alaisen, poikkihallinnollisen Liikkuva koulu -ohjelman 2012–2015 avulla on onnistuttu lisäämään peruskoululaisten fyysistä aktiivisuutta sekä edistämään terveyttä, hyvinvointia ja oppimista liikunnallistamalla toimintakulttuuria kouluympäristössä. Liikkuvan koulun elementit koostuvat esimerkiksi tuntikehyksen suuntaamisesta liikuntaan, koulumatka- ja välituntiliikunnan aktivoimisesta, liikuntaolosuhteiden kehittämisestä, matalan kynnyksen liikunnallisen kerhotoiminnan järjestämisestä sekä oppilaiden osallistamisesta toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Ohjelmassa on tällä hetkellä mukana yli 134 kuntaa ja yli 1 100 peruskoulua.

Koulupäivien liikunnallistamisessa on edelleen paljon kehittämisen varaa. Koulupäivän aikana objektiivisesti mitattu liikkumaton aika vaihtelee 1.-luokkalaisten 35 minuutista 8.-luokkalaisten 45 minuuttiin jokaista koulupäivän tuntia kohti. Lähes kaikki alakoulun oppilaat viettävät välitunnit ulkona, mutta yläkoulun oppilaita vain neljännes. Myös osallistuminen liikuntaleikkeihin tai -peleihin välitunneilla vähenee merkittävästi siirryttäessä alakoulusta yläkouluun.⁽¹⁵⁾

Myös koulujen olosuhteet kaipaavat kohennusta ja koulutilat tehokkaampaa käyttöpolitiikkaa. Valtaosa koulupihoista kaipaa liikunnallistamista. Koulujen liikuntasalien käyttöaste on arki-iltaisina kouluvuoden aikana (syys–toukokuu) keskiarvoisesti arvioitu luokkaan 70–90 prosenttia. Täysin tehokkaassa käytössä, käyttöaste yli 90 prosenttia, on selvityksen perusteella vain 45 prosentista koulujen liikuntasaleista.⁽¹⁶⁾

Lähiliikuntapaikat on nostettu liikuntapaikkarakentamispolitiikan keskiöön 2000-luvulla. Suomessa olevan vuonna 2014 hieman yli 750 lähiliikuntapaikkaa, kun määrän arvioinnin pohjatietoina käytetään Lipas-tietokantaa sekä lähiliikuntapaikkarakentamista koskevia valtionavustustietoja. Eniten lähiliikuntapaikkoja on toteutettu alakoulupihoille. Lisäksi niitä on toteutettu yläkoulu- ja päiväkotipihoille sekä palvelutalojen läheisyyteen, mikä on lisännyt niiden käyttöastetta. Lähiliikuntapaikkojen rakentaminen kuntakohtaisesti on polarisoitunut. Osa kunnista on toteuttanut lukuisia hankkeita ja laatineet erillisen suunnitelman lähiliikuntapaikkojen rakentamiseksi. Vastaavasti kolmannes kunnista ei ole tehnyt yhtään lähiliikuntapaikkahanketta. Osa kuntien liikuntatoimista ei katso lähiliikuntapaikkojen kuuluvan omaan tehtäväkuvaansa. Lähiliikuntaolosuhteiden tarkoituksenmukaista kehittämistä hidastaa tai vaikeuttaa kunnissa vielä laajalti hallintokuntien välinen heikko yhteistyö. Tämä näkyy erityisesti koulupihojen kehittämisessä. Palautteen perusteella lähiliikuntapaikkoja tulisi kehittää nykyistä monipuolisempaan suuntaan

15 Lasten ja nuorten liikunta - Suomen tilannekatsaus 2014 ja kansainvälinen vertailu. <https://www.jyu.fi/sport/ReportCard/tilannekatsaus/view>

16 Koulujen liikuntasalien käyttö vapaa-ajan harrastetoiminnassa – valtakunnallinen selvitys. Valo ry. 2014

huomioiden kulttuuriset muutokset, eri ikäryhmien ja sukupuolten tarpeet sekä käytön ympärivuotisuus ja esteettömyys.¹⁷

2.4 Avustusjärjestelmiä selkeytettävä

Työryhmä teki havainnon, että lasten ja nuorten liikuntaan ja harrastetoiminnan tukemiseen on olemassa lukuisia, eri toimialojen avustusmuotoja. Hankkeiden runsaus on paitsi hallinnollisesti työlästä, mutta jää usein irralliseksi eri toimijoiden perustehtävistä.

Keskeisimmät lasten ja nuorten liikuntaa ja harrastetoimintaa edistävät tukimuodot on kuvattu ohessa:

- Perusopetuslain mukainen koululaisten **aamu- ja iltapäivätoiminta** on tarkoitettu 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien erityisopetukseen otetuille tai siirretyille oppilaille ja on oppituntien ulkopuolista kerho- tai vapaa-ajan toimintaa. Tavoitteena on edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa, ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta ja tarjota lapsille monipuoliset mahdollisuudet osallistua ohjattuun ja virkistävään toimintaan. Kunnat päättävät toiminnan järjestämisestä, ja lasten osallistuminen siihen on vapaaehtoista. Kunta voi järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa tai hankkia palvelut esimerkiksi järjestöiltä, yhdistyksiltä tai seurakunnilta. Kunta voi myös avustaa palvelujen tuottajia. Kunta saa toiminnan järjestämiseen valtionosuutta. (OKM, OPH)
- Opetushallitus jakaa tukea **koulun kerhotoiminnan kehittämiseen**. Kerhotoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain 47 §:ssä mainittua ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyä toimintaa, jonka järjestämisen periaatteet tulee kirjata opetussuunnitelmaan. Tavoitteena on saada aikaan monipuolista, lapsen ja nuoren kasvua tukevaa vapaa-ajan toimintaa, joka vakiintuu osaksi lapsen ja nuoren iltapäivää. Kerhotoimintaan osallistuminen on oppilaalle maksutonta ja vapaaehtoista. Vuosina 2014–2015 perusopetusta tukevan kerhotoiminnan piiriin kuuluu runsaat 320 000 oppilasta noin 27 500 kerhossa (perusopetuksen järjestäjien arvio). Manner-Suomen kunnista 97 prosenttia on mukana kehittämässä kerhotoimintaa. Vuonna 2014 jaettavan tuen määrä oli 8 miljoonaa euroa. (Opetushallitus)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää **valtakunnallisia ja alueellisia kehittämisavustuksia liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi koko elämänkulun aikana**. Haun tarkoituksena on toteuttaa Muutosta liikkeellä! -linjausten tavoitteita sekä hallitusohjelman (2011) linjauksia koko elämänkaaren mittaisen liikunnan, arkiliikunnan, työyhteisöliikunnan, opiskelijaliikunnan ja harrastusmahdollisuuksien tasa-arvon edistämisestä sekä Liikkuva koulu -ohjelman toteuttamisesta. Keskeisinä periaatteina on poikkisektoraalinen, -hallinnollinen ja -ammatillinen yhteistyö sekä liikunnan läpäisyperiaate suomalaisessa yhteiskunnassa (OKM, liikunnan vastuualue).
- **Valtakunnallista Liikkuva koulu -ohjelmaa** on rahoitettu veikkausvoittovaroista. Rahoitus vuosina 2013 oli 2 M€ ja vuonna 2014 3 M€. Ohjelmassa levitetään vv. 2010–2012 Liikkuva koulu -hankkeen hyviä käytäntöjä, toteutetaan tutkimusta,

¹⁷ Liikuntapaikkarakentamisen suunta. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2014:4.

seuranta ja arviointia, implementoidaan peruskoululaisten fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä MOVE, avustetaan paikallisia hankkeita ja tuetaan niitä erilaisin tukitoimin, kuten verkostoitumisen, seminaarien, mentoroinnin, koulutusten ja materiaalien avulla.

- **Seuratoiminnan kehittämistuki** (seuratuki) on tarkoitettu urheilu- ja liikuntaseurojen perustoiminnan kehittämiseen. Seuratuen avulla vahvistetaan seuratoiminnan laatua, kehitetään ja uudistetaan perustoimintaa, sekä mahdollistetaan liikunnan harrastaminen taloudellisesti erityisesti lapsille ja nuorille. Seuratuen avulla vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja tuetaan seurojen tekemää vapaaehtoistyötä. Seuratuen avulla edistetään monimuotoisen liikunnan kansalaistoiminnan toteutumista. (OKM, liikunnan vastuualue).
- **Kehittämisavustus kunnille maahanmuuttajien kotouttamiseen liikunnan avulla:** Kehittämisavustuksella tuetaan hankkeita, jotka edistävät maahanmuuttajien aktiivista osallistumista liikunnan harrastustoimintaan. Avustuksia voidaan myöntää maahanmuuttajalasten ja -nuorten liikuntaan, perheliikuntaan, aikuisten maahanmuuttajien terveyttä edistävään liikuntaan sekä edellytysten luomiseen urheilu- ja liikuntaseurojen maahanmuuttajille tarkoitettulle toiminnalle. Erityiskohderyhmänä ovat naiset ja tytöt sekä vaikeimmin tavoitettavat ryhmät. Kehittämisavustus on tarkoitettu myönnettäväksi kunnille. Hankkeet voivat olla myös kuntien yhteisiä. On toivottavaa, että kunnat tekisivät yhteistyötä hankkeissa paikallisten liikunta- ja urheiluseurojen tai muiden järjestöjen kanssa. Kunnat voivat myös myöntää avustuksen edelleen seuroille tai järjestöille. (OKM, liikunnan vastuualue).
- **Avustukset lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan:** Avustus on tarkoitettu lasten ja nuorten vapaa-aikoina tapahtuvaan toimintaan, jolla edistetään lasten ja nuorten tasapuolisia mahdollisuuksia osallistua säännöllisesti, pitkäjänteisesti ja laadukkaasti järjestettyyn harrastustoimintaan. Toiminta voi olla joko kunnan, paikallisen yhdistyksen tai organisaation toteuttamaa toimintaa. Hakijat voivat tehdä yhteistyöhankkeita ja toiminta voi ylittää kuntarajoja tarpeen mukaan. Avustusta ei myönnetä kouluille, rekisteröitymättömille tai voittoa tavoitteleville yhteisöille eikä yksityisille henkilöille. Avustukset myöntää aluehallintovirastot. (OKM, nuorisotyön ja -politiikan vastuualue)
- **Avustukset lasten kulttuurikeskuksille:** Avustuksia voivat hakea lastenkulttuurikeskukset, joissa taiteen ja kulttuurin ammattilaiset tuottavat lastenkulttuuripalveluja ensisijaisesti lapsille. Lisäksi avustusta voidaan myöntää lastenkulttuurikeskusten verkoston koordinointiin. Avustuksen tarkoitus on edistää lasten tasavertaista osallistumista taiteeseen ja kulttuuriin koko maassa, tukea lastenkulttuurikeskusten toimintaa ja niiden verkostoitumista. Avustuksella tuetaan lastenkulttuurikeskuksen vuonna 2015 tapahtuvaa toimintaa, joka lisää taiteen ja kulttuurin tasavertaista saavutettavuutta lapsille, edistää alueen taide- ja kulttuurialan toimijoiden yhteistyötä koulujen, päiväkotien ja leikkipuistojen kanssa sekä edesauttaa kulttuuriopetuussuunnitelmien / kulttuurikasvatussuunnitelmien ja kulttuuripolkujen valmistelutyötä kunnissa. Toiminnassa tulee huomioida eri väestöryhmät ja kulttuurinen moninaisuus. (OKM, Taideyksikkö)

3 Urheilun eettisten kysymysten hallinnointi

Työryhmän tuli erityisesti pohtia ja esittää, mitkä urheilun eettisistä kysymyksistä vaativat uusia järjestelyjä eettisten kysymysten hallinnoinnissa, vaihtoehtoja urheilun eettisten kysymysten hallinnoinnille ja miten urheilun ja liikunnan toimijat itse toteuttavat eettisesti kestävää toimintaa.

Liikuntalain (1054/1998) tarkoituksena on edistää liikuntaa, kilpa- ja huippu-urheilua sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja suvaitsevaisuutta sekä tukea kulttuurien moninaisuutta ja ympäristön kestävä kehitystä (1 §). Lain 7 §:ssä viitataan urheilun eettisiin periaatteisiin, joiden huomioimista järjestöissä opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) punnitsee valtionapukelpoisuutta harkitessaan. Uudessa liikuntalaissa liikunnan ja huippu-urheilun eettiset periaatteet on sijoitettu lain tavoitteisiin.

Eettisyys ei ole urheilun valinnainen tai ylimääräinen elementti vaan siihen olennaisesti kuuluva osa. Se ei ole vain käyttäytymistä ja toimintaa vaan ajattelutapa ja arvopohja. Urheilu etiikan keskeisin ajatus on reiluus, johon liittyvät kilpailun sääntöjen kunnioittaminen ja kaikkien tasavertainen osallistumismahdollisuus. Euroopan neuvoston urheilun eettinen koodi listaa dopingin, fyysisen ja psyykkisen väkivallan, syrjinnän, sukupuolten epätasa-arvon, seksuaalisen häirinnän, lasten ja nuorten keho kohtelun ja hyväksikäytön, nuorten urheilijoiden kaupan, kilpailujen manipuloinnin, korruption ja urheilun liiallisen kaupallistamisen etiikan keskeisiksi ongelmiksi. Listalla on paitsi urheilun myös yhteiskunnan yleisiä eettisiä kysymyksiä.

Lähtökohtaisesti urheiluliikkeen tulisi huolehtia eettisesti kestävästä toiminnasta. Se on keskuudessaan laatinut omia ohjelmiaan eettisen pohjan vahvistamiseksi. Pisimmälle tässä työssä on menty dopingin vastaisessa toiminnassa (WADA). Kansainvälisellä olympiakomitealla ja kansainvälisillä lajiliitoilla on omia eettisiä säännöstöjään. Urheilukilpailujen manipuloinnin osalta FIFA:lla ja UEFA:lla on oma varoitusjärjestelmänsä ja otteluseuranansa. KOK on kehittänyt uuden IBIS-järjestelmän kokoamaan suurtaapahtumien aikana mahdollisia manipulaatiota koskevia tietoja. Kansallisella tasolla Valo ry on luonut urheilun eettisen toiminnan ohjenuoraksi Reilu Peli -asiakirjan. Lajiliitot ovat luoneet omia eettisiä ohjeitaan. Valo ry on myös mm. antanut suositukset jäsenjärjestöille vedonlyöntivilppien ehkäisemiseksi sekä Lupa välittää – lupa puuttua – oppaan urheilussa toimiville aikuisille.

Joidenkin eettisten ongelmien edessä urheilujärjestöjen voimavarat eivät kuitenkaan riitä vaan tarvitaan yhteistyötä julkisen vallan ja muiden toimijoiden kesken. Valtiot ovat

tukeneet urheilun eettisyyttä laatimalla lukuisia suosituksia ja solmimalla neljä kansainvälistä sopimusta: Euroopan neuvoston dopingin vastaisen yleissopimuksen, Kansainvälisen antidopingsopimuksen (Unesco), parhaillaan uudistettavan Euroopan neuvoston katsomoväkivaltayleissopimuksen sekä uunituoreen Euroopan neuvoston urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen yleissopimuksen.

Suomessa opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa yleisesti liikuntapolitiikasta, ml. edellä mainittujen sopimusten toimeenpanosta ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Sisäasiainministeriön (SM) hallinnonalalle kuuluu katsomoväkivaltasopimuksen toimeenpano, mutta myös mm. arpajaislaki. Rahapeliä pelisäännöt annetaan SM:n asetuksella. Oikeusministeriön toimialan säädöksistä mm. pakkokeinolaki ja rikoslaki vaikuttavat myös liikunnan eettisyyteen. Yleisistä yhteiskunnallisista kysymyksistä on omaa lainsäädäntöä ja viranomaisvaltuuksia (tasa-arvovaltuutettu, vähemmistövaltuutettu) ja osaa säätelee rikoslaki.

Suomessa urheilukilpailujen manipuloinnin ulottuminen Suomeen nosti kansallisesti tarpeen tiivistää eri ministeriöiden, viranomaisten ja urheiluliikkeen välistä yhteistyötä. OKM on koordinoanut yhteistyötä ja järjestänyt useita mainittujen tahojen välisiä tilaisuuksia viime vuosina. Tilaisuudet ovat palvelleet myös kansainvälisen yhteistyön tarpeita, kuten neuvottelua Euroopan neuvoston kansainvälisestä urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisesta yleissopimuksesta. OKM:n rinnalla neuvotteluihin osallistuivat OM, SM, Poliisihallituksen Arpajaishallinto ja Valo ry.

3.1 Viimeaikaiset prosessit liikunnan ja urheilun eettisiin kysymyksiin liittyen

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti ministeri Lauri Tarastin selvittämään urheilun eettisten kysymysten hallinnointia Suomessa. Selvitys luovutettiin ministeri Arhinmäelle 14.2.2014.

Euroopan neuvoston ministerikomitea hyväksyi urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen yleissopimuksen 9.7.2014. Suomi allekirjoitti yleissopimuksen Euroopan neuvoston ministerikokouksen yhteydessä 18.9.2014. Sopimuksen ratifointitoimet käynnistyvät OKM:n johdolla todennäköisesti 2015 alussa. Asiaan liittyy kysymys toimivallan jaosta EU:n ja jäsenvaltioiden kesken on komission selvitettävänä.

Ministeri Haglundin asettaman antidopingtoiminnan viranomaisyhteistyön kehittämisen työryhmän tehtävänä on täsmentää urheiluliikkeen ja viranomaisten välistä yhteistyötä. Tehtävä liittyy Maailman antidopingsäännösten 2015 ja sitä vastaavan Suomen säännösten toimeenpanoon vuoden 2015 alusta alkaen. Työryhmän työ jatkuu vuoden 2014 loppuun.

Sisäasiainministeriön porttikieltotyöryhmä antoi esityksensä sisäministeri Räsäselälle huhtikuussa 2014. Sisäasiainministeriön johtaman porttikieltotyöryhmän esityksen mukaan Suomeen tulisi perustaa urheilutilaisuuden järjestäjän ja asiakkaan väliseen sopimussuhteeseen perustuva porttikieltojärjestelmä.

Eduskunta on hyväksynyt uuden liikuntalain, jonka on tarkoitus astua voimaan 1.5.2015. Lain keskeisenä tavoitteena on edistää liikunnan ja huippu-urheilun rehellisyyttä ja eettisiä periaatteita, mikä vaikuttaa myös valtionavustusten myöntämisperusteisiin.

3.1.1 Tarastin selvityksen sisältö ja saadut lausunnot

Lauri Tarastin selvityksessä urheilun eettisten kysymysten hallinnoinnista Suomessa ehdotetaan, että Suomeen perustetaan urheilun yleiseettinen toimikunta. Toimikunnan teh-

tävänä olisi muun muassa seurata kansainvälistä yhteistyötä urheilun eettisten ongelmien ratkaisemiseksi ja toimia Suomen yhteistoimintayksikkönä urheilukilpailujen manipuloinnin estämistä koskevista kysymyksistä sekä toimia vedonlyöntivilpin, sopupelien ja muun urheilukilpailujen manipuloinnin estämistä käsittelevänä yhteistyö- ja koordinaatioelimenä.

Selvitysmies tarkasteli työssään erikseen toisaalta urheilukilpailujen manipulointia, toisaalta yleisesti urheilun eettisiä kysymyksiä, joista on käsitelty rasismia, sukupuolten epätasa-arvoa ja seksuaalista häirintää. Tarasti ei ehdottanut muutoksia ADT:n antidopingtoimintaan ja katsomoväkivaltasopimuksen kansalliseen hallinnointiin ja toimeenpanoon.

Tarasti esittää, että urheilukilpailujen manipulointia ja muita urheilun eettisiä kysymyksiä käsitteleväksi yhteistoimintaelimeksi perustettaisiin urheilun yleiseettinen toimikunta, joka käsittäisi laajalti julkisen vallan, urheilujärjestöjen ja vedonlyöntiyhtiöiden edustuksen. Toimikunnan tehtävänä olisi

- 1 seurata kansainvälistä yhteistyötä urheilun eettisten ongelmien ratkaisemiseksi ja toimia Suomen yhteistoimintayksikkönä (platform) urheilukilpailujen manipuloinnin estämistä koskevista kysymyksistä
- 2 toimia vedonlyöntivilpin, sopupelien ja muun urheilukilpailujen manipuloinnin estämistä käsittelevänä yhteistyö- ja koordinaatioelimenä urheilujärjestöjen, julkisen vallan ja vedonlyöntiyhtiöiden kesken
- 3 antaa suosituksia ja tehdä ehdotuksia urheilukilpailujen manipuloinnin estämiseksi niille tahoille, joita asia kulloinkin koskee
- 4 järjestää koulutusta ja valistusta urheilukilpailujen manipuloinnin estämiseksi yhdessä Suomen Antidopingtoimikunnan, urheilujärjestöjen ja muiden alalla toimivien kanssa
- 5 antaa suosituksia ja tehdä ehdotuksia urheilun eettisistä kysymyksistä avustaakseen siten urheilujärjestöjä ja muita urheilun eettisten kysymysten parissa toimivia tahoja
- 6 seurata hyvän hallinnon periaatteiden toteuttamista urheilujärjestötoiminnassa ja antaa siitä suosituksia
- 7 antaa lausuntoja ja tehdä ehdotuksia opetus- ja kulttuuriministeriölle urheilun eettisistä kysymyksistä

Tehtävät 1–4 liittyvät erityisesti urheilukilpailujen manipulointiin, loput muihin eettisiin kysymyksiin, joiden osalta yleiseettinen yksikkö olisi eettisten periaatteiden käytäntöön soveltaja, ”luotettava tulkitsija”. Toimikunnan nimittäisi opetus- ja kulttuuriministeriö, ja toimikunta olisi siten julkisoikeudellinen. Urheilujärjestöjen itsenäistä vastuun korostamiseksi urheilun eettisistä kysymyksistä urheilun yleiseettisessä toimikunnassa urheilujärjestöjen erilaisella edustuksella tulisi Tarastin mukaan olla yhteensä enemmistö.

OKM lähetti selvityksen lausuntokierrokselle kesäkuussa 2014 ja sai määräaikaan 29.8.2014 mennessä yhdeksän lausuntoa seuraavilta tahoilta: Jalkapallon pelaajayhdistys ry, Suomen Palloliitto ry, Valo ry, Transparency Finland, ADT ry, Veikkaus oy, SM/poliisi-osasto, Poliisihallitus ja Valtakunnansyyttäjänvirasto.

Kaikissa lausunnoissa kannatettiin eri toimijoiden yhteistyön tiivistämistä ja urheilun eettisten asioiden hoidon keskittämistä yhdelle toimijalle, neljässä lausunnossa Tarastin esittämässä muodossa. Neljässä lausunnossa jätettiin ottamatta kantaa elimen hallinnoinnin muotoon. Kahdessa lausunnossa nähtiin Tarastin ehdottaman lisäksi mahdollisena hallinnoinnin muotona ADT ry:n tehtävien laajentaminen yhteistoimintaelimeksi. Valo ry:n

lausunnossa todettiin, että muiden kuin edellä mainittujen tehtävien 1–4 osalta toimet tulisi keskittää Valo ry:lle ja antaa sille tehtävän hoitoa vaativat tarvittavat resurssit.

3.1.2 Urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen yleissopimuksen toimeenpano

Urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen yleissopimuksessa esitetään tehtäviä koskien urheilujärjestöjä, sopimusosapuolina olevia valtioita ja vedonlyöntisektorin toimijoita. Sopimuksen toimeenpano vaatii myös näiden toimijoiden tiivistä yhteistyötä.

Urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen yleissopimuksen artiklan 13 mukaisen kansallisen yhteistoimintayksikön tulisi täyttää seuraavat tehtävät:

- 1 Toimia tietokeskuksena, johon kerätään ja josta jaetaan urheilukilpailujen manipuloinnin torjumisen kannalta tärkeitä tietoja asiaankuuluville organisaatioille ja viranomaisille
- 2 Koordinoida urheilukilpailujen manipuloinnin torjuntaa.
- 3 Vastaanottaa, keskittää ja analysoida tietoja epätavallisista ja epäilyttävistä vedonlyönneistä urheilutapahtumissa, jotka järjestetään sopimusosapuolen alueella, ja annettava tarvittaessa varoituksia;
- 4 Välittää tietoja mahdollisista lakeihin tai tässä yleissopimuksessa tarkoitettuihin urheilumääräyksiin kohdistuvista rikkomuksista julkisviranomaisille tai urheiluorganisaatioille ja/tai urheiluvedonlyönnin järjestäjille;
- 5 Tehdä yhteistyötä kaikkien organisaatioiden ja asiaankuuluvien viranomaisten kanssa kansallisella ja kansainvälisellä tasolla, mukaan lukien muiden valtioiden kansalliset yhteistoimintaryhmät.

Yhteistoimintayksikölle sopimuksessa määritetyt tehtävät kolme (3) ja neljä (4) menevät osin päällekkäin sopimuksen perusteella vedonlyöntiä valvovalle viranomaiselle määriteltyjen tehtävien kanssa (artikla 9, ks. liite ”Vastuunjako ja tehtävien päällekkäisyys urheilukilpailujen manipulaatioasioissa”).

Tarasti ehdottaa selvityksessään vedonlyönnin seurannan ja raportoinnin sekä tiedonvälityksen keskuksesi Veikkausta, jolla näkemyksensä mukaan on parhaat valmiudet ja olemassa olevat yhteydet asianomaisiin tahoihin;

- 1 Veikkauksella ja Suomen Palloliitolla on omat seurantajärjestelmänsä vedonlyöntivilpin havaitsemiseksi. Palloliiton, Veikkausliigan ja Veikkaus Oy:n kesken on luotu jalkapallo-otteluiden manipuloinnin ennakkoimista ja vilppien ehkäisyä koskeva manuaali (MEVE), joka on sovellettavissa myös muihin lajeihin. Se sisältää operationaaliset ohjeet mainittujen toimijoiden lisäksi erotuomarikerhoille ja pelaajayhdistykselle epäilystä manipulaatiosta ennen ottelua, sen aikana ja sen jälkeen sekä tutkinnan yhteistyöstä poliisin kanssa. Palloliitolla on myös laaja koulutusohjelma. Jalkapallon pelaajayhdistys ry on toteuttanut pelaajien mobiilipohjaisen hälytysilmoituksen (Red Button). Kotimaisella tasolla Koripalloliitossa on asian tiimoilta järjestetty koulutusta. Jääkiekon SM-liigan otteluissa toimii otteluvalvoja.
- 2 Veikkaus Oy seuraa päivittäin maailman urheiluvetoja ja sillä on yhteys Sportradarin seurantajärjestelmään (Fraud Detection System) sekä European Lotteriesin ennakkovaroitusjärjestelmään. Tässä yhteydessä on huomioitava, että kansainvälisen rikollisuuden suosiman live-vedonlyönnin ennakkovalvonta on lähes mahdotonta.

- 3 Veikkauksella ja Palloliitolla on säännöllinen yhteys poliisiin epäilyttävissä tapauksissa. Poliisilla ei ole päätoimisia vedonlyöntivilpin asiantuntijoita, mutta 4-5 poliisia osallistuu seurantaan osapäivätoimisesti.

Tarasti näkee, että urheilutulosten manipuloinnin estämisessä on kehittävä ja laajennettava mainittuja olemassa olevia menettelytapoja, mutta yksittäistapausten käsittelyä ei voida manipuloinnissa siirtää uudelle toimielimelle vaan se kuuluu poliisille, syyttäjälle ja tuomioistuimelle rikoslakiin nojaten ja /tai kulloisenkin urheilujärjestön kurinpitovaltaan. Viimeksi mainitun muutoksenhakuelimestä Urheilun oikeusturvalautakunnastakaan tuskin haluttanee luopua.

Kuitenkin toimielin voisi käsitellä yksittäistapauksista mahdollisesti nousevia tarpeita koskien sääntöjä, menettelytapoja tai muita yleisiä kysymyksiä. Samoin elin voi käsitellä tarvittaessa muitakin urheilun eettisiä kysymyksiä ja toimia urheilun eettisenä neuvottelukuntana, käsitellä lainsäädäntöä, toimintapoliittisia ratkaisuja ja yleisiä yhteiskunnallisia kysymyksiä urheilun etiikan kannalta. Sopimuksen toimeenpanoon liittyy myös kysymys mahdollisesta lainsäädännön tarkistamisen tarpeesta (rikoslain lahjonta elinkeinotoiminnassa, yhteisörajoitussäännösten ulottaminen urheilutulosten manipulointia koskeviin rikoksiin, ilmiantajien suojaaminen ja poliisin tiedonantovelvollisuuden ja mahdollisesti toimivaltuuksien laajentaminen).

3.1.3 Katsomoväkivalta – porttikielto työryhmän esitykset

Huhtikuussa 2014 sisäministeri Räsäselä luovutetun porttikielto työryhmän raportin mukaan Suomeen tulisi perustaa urheilutilaisuuden järjestäjän ja asiakkaan väliseen sopimussuhteeseen perustuva porttikieltojärjestelmä. Järjestelmä voitaisiin perustaa jonkin urheilun kattojärjestön alaisuuteen ja siihen voisivat liittyä kaikki ne lajijärjestöt, jotka katsovat tarpeelliseksi ottaa järjestelmän käyttöönsä. Tarkoituksena on, että toimijat eli lähinnä jääkiekko- ja jalkapalloväki käynnistävät oman selvitystyönsä siitä, miten he lähtevät viemään asiaan eteenpäin. Ryhmän esityksen mukaan sisäasiainministeriö ja oikeusministeriö selvittäisivät mahdollisen lainsäädäntöhankkeen käynnistämistä, jolla tietyt teot urheilutapahtumissa säädettäisiin rangaistaviksi.

OKM:n näkemyksen mukaan ensisijaista on parantaa kannattajien, seurojen ja liittojen välistä vuoropuhelua sekä luottamuksen rakentamista. Parhaat tulokset tulevat yhdessä sovituilla pelisäännöillä ja jatkuvalla vuoropuhelulla. Voimassa olevan lainsäädännön täysimääräinen käyttö varsinkin järjestyksenvalvojen toimissa tulee olla lähtökohtana jatko-toimenpiteitä harkittaessa. Urheilujärjestöjä ja muita tapahtumajärjestäjiä tulisi tiedottaa entistä tehokkaammin käytettävistä keinoista. Uusien toimenpiteiden valmistelussa tulisi ensisijaisesti selvittää mahdollisuus kehittää lainsäädäntöä siten, että vakava häiriökäyttäytyminen säädettäisiin rangaistavaksi. Rangaistavuudella ja asiakkaiden riittävällä tiedottamisella voitaisiin ennaltaehkäistä vakavaa häiriökäyttäytymistä.

3.1.4 Antidoping – viranomaisyhteistyön tiivistäminen

Maailman antidopingtoimisto WADAn Maailman antidopingsäännöstellä pyritään harmonisoimaan dopingia koskevia sääntöjä maailmanlaajuisesti kaikissa urheilulajeissa. Valtiot sitoutuvat Maailman antidopingsäännösten periaatteisiin Unescon Dopingvastainen yleissopimuksen kautta. Kansainväliset ja suomalaiset urheilujärjestöt sekä Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry ovat sitoutuneet noudattamaan Maailman antidoping-

säännöstöä. Säännöstöä on uudistettu ja uusi säännöstö astui voimaan vuoden 2015 alussa. Suomen antidopingsäännöstö uudistetaan Maailman antidopingsäännöstön (2015) mukaisesti.

Maailman antidopingsäännöstön uudistuksessa säännöstön uudistukset koskevat mm. tutkinnallisten menetelmien korostamista sekä tiedonkeruuta ja tiedonvaihtoa viranomais-ten kanssa, tietojen käyttämistä kohdennetumpaan ja suunnitelmallisempaan testaamiseen, rangaistusten kovenemista kahdesta neljään vuoteen, ihmisoikeuksien entistä parempaa huomiointia, urheilijan tukihenkilöiden saattamista vastuuseen, tapauksen vanhenemisajan pidentymistä 8 vuodesta 10 vuoteen ja kansainvälisten lajiliittojen ja kansallisten antidopingtoimistojen välisen työnjaon selkeyttämistä.

Urheilun dopingvalvonta perustuu Suomessa lainsäädännön ja viranomaisvalvonnan sekä urheilun itsesäätelyn yhdistelmään. Urheilun itsesäätelytoimet kohdistuvat pääasiassa dopingaineiden ja -menetelmien käytön estämiseen. Lainsäädännön ja viranomaisvalvonnan toimet keskittyvät ehkäisemään dopingaineiden saatavuutta ja levittämistä sekä urheilujärjestöjen ohjaukseen.

21.10.2014 asetetun työryhmän tavoitteena on varmistaa vuoden 2015 alusta käyttönotettavan antidopingsäännöstön asianmukainen toimeenpano sekä tehokas viranomaisyhteistyö. Työryhmän tehtävänä on tarkastella uuden Suomen antidopingsäännöstön toimivuutta ja arvioida nykyisen viranomaisyhteistyön ja lainsäädännön riittävyyttä uuden säännöstön toimeenpanossa.

Työryhmän keskustelujen pohjalta voidaan todeta, että olemassa olevan lainsäädännön puitteissa on mahdollista tiivistää viranomaisyhteistyötä ja toimia uuden säännöstön edellytysten mukaisesti. Kuitenkin yhteistyölle on saatava selkeä rakenne ja säännöllisestä yhteydenpidosta tulee huolehtia. Tiedonkulkua ja yhteistoimintaa voidaan edistää ADT ry:n yhteisymmärryspöytäkirjoilla (MOU) poliisin ja mahdollisesti tullin kanssa.

3.2 Esimerkkejä urheilun eettisten kysymysten hallinnoinnista

Maailmalla on joitakin esimerkkejä urheilun eettisten kysymysten keskittämistä yhden elimen alaisuuteen. Tällaisia ovat mm. Kanadan urheilujärjestöjen CCES (Canadian Centre for Ethics in Sport), joka toteuttaa hallituksen urheilun etiikkaa koskevaa strategiaa sisältäen mm. lasten ja nuorten tervettä kehittymistä, hyvinvoinnin edistämistä yhteisöissä, urheiluväkivallan vastaisen toiminnan ja antidopingtoiminnan.

Urheilukilpailujen manipuloinnin tiimoilta Norja on rakentanut kansallisen urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen toimintasuunnitelman, jossa on sovittu Norjan olympiakomitean, paralympiakomitean, urheilun keskusliiton, jalkapalloliiton, Norsk Tippingin, peliviranomaisen sekä oikeus- ja kulttuuriministeriön kesken yhteisistä toimista koskien tiedonvaihtoa, tietoisuuden lisäämistä ja asennevaikuttamista, peliteollisuuden monitorointia ja sääntelyä, oikeudellisen pohjan vahvistamista sekä kansainvälistä yhteistyötä.

Tanskassa on meneillään lainmuutoshanke, jolla antidopingia koskevaa lakia laajennetaan käsittämään myös urheilukilpailujen manipulaatio. Lain nimeksi tulisi laki urheilun integriteetin edistämisestä. Päätöstä urheilukilpailujen manipulointia koskevien toimien hallinnoinnista ei kuitenkaan vielä ole tehty.

3.3 Hallintomallin valinnan lähtökohdat

Kuten edellä on todettu, urheilun eettisten kysymysten ratkaisuun vaaditaan eri tahojen yhteistyötä ja asiantuntemusta. Julkinen valta on keskeisessä asemassa, mutta yhteistyö

urheilujärjestöjen ja manipulaatiossa vedonlyöntiyhtiöiden kanssa on välttämätön. Julkisen vallan tehtävänä urheilun integriteettiä koskevassa yhteistyössä on mm.:

- kansainvälinen yhteistyö,
- rikollisen toiminnan estäminen ja rangaistusvalta
- lainsäädäntö.

Urheilujärjestöjen omaa, itsenäistä vastuuta urheilun eettisistä kysymyksistä on syytä korostaa. Missä määrin järjestökenttä näkee julkisen vallan tuen tarvetta muissa kuin kansainvälisin yleissopimuksin säädettyissä eettisissä kysymyksissä? Edellä mainitun Valo ry:n Tarastin selvitykseen antaman lausunnon mukaan on urheilujärjestöjen tehtävä huolehtia muista kuin julkisen vallan toimia vaativista urheilun eettisistä kysymyksistä. Suomi on myös kansainvälisissä yhteyksissä korostanut, että urheiluliikkeen tulee entistä enemmän kantaa vastuunsa eettisissä kysymyksissä. Hallitusten tehtävä on tukea tätä työtä. (Esim. Suomen puheenvuoro Euroopan neuvoston urheiluministerikokouksessa 18.9.2014)

- Hallintomallin valinnassa onkin ensisijaisena lähtökohtana keskittyä viranomaisyhteistyötä ja julkisen vallan toimia vaativiin urheilun eettisiin kysymyksiin kuten urheilukilpailujen manipulointi, doping ja katsomoväkivalta.
- Muiden eettisten kysymysten käsittely on lähtökohtaisesti urheilujärjestöjen tehtävä.

Hallintomallia valittaessa on periaatteena tarkoituksenmukaisuus ja suhteellisuus. Sen lisäksi on kiinnitettävä huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Asiantuntemukseen
- Toimijan asemaan
- Viranomaisyhteistyön toimivuuteen ja toimivaltaristiriitojen välttämiseen
- Urheilujärjestöjen omistajuuteen
- Perustamisen ja ylläpidon kustannuksiin

3.3.1 Esitettyjä vaihtoehtoja

Hallintomalleja urheilun eettisten kysymysten hallinnointiin OKM:lle on esittänyt ADT ry sekä selvitysmies Lauri Tarasti. ADT:n mallissa antidopingtoimikunnan tehtävää laajennettaisiin myös muiden eettisten kysymysten käsittelyyn. ADT:n esitys perustuu Huippu-urheilun muutosryhmän loppuraporttiin 2012. Tämä vaihtoehto sisältyy myös Tarastin tarkasteluun. Tarasti on tarkastellut eri vaihtoehtoja edellä mainittujen yksikölle annettavien tehtävien toteuttamisen valossa:

- 1 Tehtävien hoitaminen opetus- ja kulttuuriministeriössä
- 2 Tehtävien yhdistäminen Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry:n toimintaan
- 3 Erillisen toimikunnan perustaminen (Urheilun yleiseettinen toimikunta)
- 4 Uuden julkisoikeudellisen yhdistyksen muodostaminen – urheilueettinen yhdistys.

Tehtävien hoitaminen opetus- ja kulttuuriministeriössä tapahtuisi virkamiesten välisellä työnjaolla. Asiantuntijuutta lisättäisiin virkateitse ja verkoston muodossa. Pienellä lisäresursoinnillakaan ei silti saavutettaisi tehtävien hoidon riittävää tasoa.

Tarasti päätyi esittämään vaihtoehtoa kolme, urheilun yleiseettisen toimikunnan perustamista. Etuna toimikuntavaihtoehdossa hän näki asiantuntijuuden, tasapuolisen edustavuuden huomioiden eri tehtävät ja siten sillä olisi hyvät edellytykset suoriutua sille edellä hahmotelluista tehtävistä. Vaihtoehdossa korostuu urheilujärjestöjen itsenäinen vastuu urheilun eettisten kysymysten järjestämisessä. Toimikunnan jäsenistö koostuisi puoliksi urheiluliikkeen, puoliksi julkisen vallan edustajista. Tässä vaihtoehdossa urheilukilpailujen manipuloinnin estämistä koskeva koulutus ja valistus järjestettäisiin yhteistyössä ADT ry:n ja muiden mahdollisten alan toimijoiden kanssa, jolloin saavutettaisiin merkittäviä kustannussäästöjä.

Jatkossa Tarasti näki mahdolliseksi myös uuden julkisoikeudellisen yhdistyksen (Urheilueettinen yhdistys) perustamisen, jollaisia ovat esim. Liikenneturva ja RAY. Sen muodostaminen edellyttää, että hallinto, tehtävät ja valtuudet, henkilökunnan rikosoikeudellinen vastuu, asiakirjalain julkisuus ja muut julkisyhteisöön liittyvät kysymykset määritellään erillisellä lailla. Vaihtoehto edellyttäisi periaatteellista keskustelua valtion ja järjestöjen suhteesta ja valtuuksista järjestöihin nähden.

Tehtävien yhdistäminen Suomen Antidopingtoimikunta ADT ry:n toimintaan edellyttäisi ADT ry:n muuttamista uudeksi yksityisoikeudelliseksi yhdistykseksi ja sen henkilöstöresurssien lisäämistä. Vaihtoehto ottaa huomioon urheiluliikkeen omistajuuden sekä synergian koulutus ja valistusyhteistyön ja hallinnon järjestämisessä. Samalla on mahdollista hyödyntää ADT ry:n kokemusta ja asiantuntemusta urheilun globaalissa eettisessä kysymyksessä sekä arvostettua asemaa yhden urheilun eettisen kysymyksen toimijana. ADT ry:n hallinto rakentuu jo julkisen vallan ja urheiluliikkeen yhteistyöllä.

Vaihtoehto edellyttäisi ADT ry:n tehtävien, hallituksen ja nimen muuttamista. OKM:tä lukuun ottamatta muun julkisen vallan edustus ilmeisesti jäisi hallituksen ulkopuolelle. Asiantuntijajaostoja on kuitenkin mahdollista perustaa. Muissa kuin antidopingia koskevissa eettisissä kysymyksissä toiminta keskittyisi rakenteisiin, sääntöihin ja menettelytapoihin sekä eräin osin lainsäädäntöön ehdotusten muodossa. Manipulaatiota koskeva valvonta hoidettaisiin edelleen Veikkaus Oy:ssä, lajiliitoissa ja poliisissa.

Työryhmän toimenpide-esitykset

Työryhmä tunnistaa, että liikuntakulttuurissa on joko käynnissä tai käynnistymässä lukuisia toimenpiteitä, jotka liittyvät työryhmän toimeksiannon piiriin kuuluville osa-alueille. Näitä ovat mm. Terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan linjaukset (OKM, STM) ja eri-ikäisten liikunnan ohjelmat. 1.5.2015 voimaanastuva liikuntalaki sisältää lukuisia yksityiskohtia, jotka vaikuttavat mm. yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen liikuntakulttuurin edistämiseen. Työryhmä painottaa, että kaikilla liikuntakulttuurin osa-alueilla tulee vahvistaa tietoon pohjautuvia seuranta- ja arviointikäytäntöjä liikuntapolitiikan vaikuttavuuden lisäämiseksi.

Peruskoulu vahvistamassa yhdenvertaisesti liikunnallista elämäntapaa

Esitetään hallitusohjelmaan joustavan koulupäivän ideaa ja integroidaan toiminnallisuus osaksi koulun arkea ja muiden oppiaineiden kokonaisuutta

- Varmistetaan, että kuntakohtaiset opetussuunnitelmat huomioivat laaja-alaisen liikunnan lasten kasvua ja kehitystä tukevana tekijänä.
- Levitetään Liikkuva koulu -konsepti kaikkiin Suomen peruskouluihin tavoitteena tunti fyysistä aktiivisuutta päivittäin.
- Vahvistetaan varhaiskasvattajien ja alakouluissa opettavien osaamista liikunnalliseen elämäntapaan kasvattamisessa.

Luodaan koulupäivän välittömään läheisyyteen yhdenvertainen harrastusmahdollisuus kaikille

- Järkevöitetään lasten ja nuorten harrastetoiminnan tukipolitiikkaa kokoamalla eri toimialojen avustusmuotoja yhteisen tarkastelun alle tavoitteena vähentää yksittäisten hakemusten ja hallinnollisen työn määrää. Painotetaan toiminnan avustamisessa kansalaistoimijoiden yhteistyössä toteuttamia hankkeita, monilajisuutta ja seurojen välistä yhteistyötä. Tavoitteena on tukea harrastamisen monipuolisuutta, helpottaa perheiden ajankäyttöä sekä hyödyntää julkisia varoja kestäväällä tavalla.

Parannetaan koulun olosuhteita ja koulutilojen maksimaalista käyttöä

- Ohjataan resursseilla ja tiedolla kuntia kunnostamaan ja varustamaan koulupihat liikunnallisuutta tukeviksi.
- Kannustetaan kuntia keskittämään liikuntatilojen vuorojako (sisältäen koulujen yhteydessä olevat salit) yhteen paikkaan.

Vahvistetaan liikunnan asemaa yhteiskuntapolitiikassa

- Vahvistetaan liikunnan asemaa kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksessä ja säädösvalikutusten arvioinnissa huomioiden uuden liikuntalain sekä Terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan linjaukset.
- Yhdyskuntarakennetta, kaavoitusta, kevyen liikenteen olosuhteita ja liikuntapaikkoja tulee kehittää arkiliikuntaa suosiviksi vahvistamalla olosuhteisiin vaikuttavien ministeriöiden (YM, MMM, STM, OKM, LVM) välistä yhteistyötä.
- Laajennetaan Liikkuva koulu -konsepti soveltuvien osin toiseen asteen oppilaitoksiin sekä korkeakouluihin. Lisätään liikuntaneuvontaa ja fyysisen toimintakyvyn seurantaa opiskelijoiden terveystarkastuksen yhteydessä.

Kaikille avoin liikuntakulttuuri

- Uuden liikuntalain keskeisiä lähtökohtia ovat tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Lain lähtökohtien toimeenpano edellyttää, että OKM huomioi yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon lähtökohdat resurssi-, informaatio- ja säädösohjauksessa ja huolehtii toimeenpanon seurannasta. Valtion liikuntaneuvosto arvioi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvonäkökulmien toteutumista liikuntakulttuurissa osana lakisääteistä arviointitehtäväänsä.

Painotetaan matalan kynnyksen harrastemahdollisuuksia julkisia tukia jaettaessa

- Kannustetaan liikunnan lajiliittoja yhteislisenssijärjestelmään, joka edesauttaisi monipuolista, lajirajat ylittävää harraste- ja kilpailutoimintaa.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö painottaa valtakunnallisten liikuntajärjestöjen, kuntien ja liikuntaseurojen ohjauspolitiikassa toimintaa, joka mahdollistaa kevyemmän sitoutumisasteen harrastamisen eri-ikäryhmissä.

Urheilun eettiset kysymykset

Työryhmän tuli pohtia ja esittää, mitkä urheilun eettisistä kysymyksistä vaativat uusia järjestelyjä eettisten kysymysten hallinnoinnissa, vaihtoehtoja urheilun eettisten kysymysten hallinnoinnille ja miten urheilun ja liikunnan toimijat itse toteuttavat eettisesti kestävää toimintaa. Työryhmä ehdottaa ratkaisuna esitettyihin kysymyksiin:

Uusia järjestelyjä eettisten kysymysten hallinnoinnissa vaativat:

- 1 urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen sopimuksen edellyttämien velvoitteiden täyttämistä edellyttävät tehtävät,
- 2 antidopingin osalta toimiva viranomaisyhteistyö

- 3 uudistetun katsomoväkivaltasopimuksen toimeenpano, johon liittyen erityisesti mahdollisen porttikieltojärjestelmän ylläpito.

Lisäksi

- 4 urheilujärjestöjen tulee tarkastella vaaditaanko muiden eettisten kysymysten osalta uusia järjestelyjä.

Urheilun eettisten kysymysten hallinnointi:

Työryhmä pohti asiaa tarkoituksenmukaisuus- ja suhteellisuusperiaatteella kiinnittäen huomiota tehtävien hoitamiseen riittävällä asiantuntemuksella, urheilujärjestöjen sitoutumiseen ja toimivaan yhteistyösuhteeseen julkisen vallan ja urheilujärjestöjen välillä sekä resursseihin, mukaan lukien aika- ja henkilöstöresurssit sekä kustannukset ja päätyi usean vaihtoehdon sijaan ehdottamaan seuraavaa menettelyä hallinnoinnin järjestämiseksi.

1) OKM perustaa vuonna 2015 urheilun eettisten asioiden työryhmän, jonka tehtävänä olisi

- määritellä ja sopia eri toimijoiden vastuut urheilukilpailujen manipuloinnin ja katsomoväkivallan osalta sekä yhteistyön periaatteet edellä mainittujen ja antidopingtoiminnan osalta 15.4.2015 mennessä.
- toimia tarvittaessa urheiluliikkeen ja julkisen vallan yhteistoiminnan seuraajana ja kehittäjänä jatkossa.

Työryhmän toimikausi olisi toistaiseksi voimassaoleva.

2) Käynnistetään toimet Suomen Antidopingtoimikunta ry:n muuttamiseksi uudeksi yksityisoikeudelliseksi yhdistykseksi, jonka tehtävänä olisi:

- urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen sopimuksen toimeenpano ja koordinointi urheilun osalta
- uudistetun katsomoväkivaltasopimuksen toimeenpano urheilun osalta, johon liittyen erityisesti mahdollisen porttikieltojärjestelmän ylläpito
- järjestää koulutusta ja valistusta urheilukilpailujen manipuloinnin ja katsomoväkivallan estämiseksi yhteistyössä muilla aloilla toimivien tahojen kanssa
- tehdä ehdotuksia urheilukilpailujen manipuloinnin ja katsomoväkivallan estämiseksi niille tahoille, joita asia kulloinkin koskee
- Antidopingtoiminnan osalta yhdistyksen tehtävät pysyvät muuttumattomina. On kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että toimivaa ja laadukasta antidopingvalvontaa ei uudistuksessa heikennetä.
- Toimet tulisi käynnistää 15.4.2015 mennessä.

3) Urheiluvetoonlyöntiä valvovan viranomaisen roolia ja resursseja tulisi vahvistaa.

4) Urheilujärjestöt tekevät tarvittavat järjestelyt eettisten kysymysten vahvistamiseksi ja allokoivat eettiselle toiminnalle riittävät resurssit.

Menettely ei edellytä toistaiseksi muutoksia lainsäädännön osalta. Hallitus on esittänyt vuoden 2015 talousarvioon 3 250 000 € urheilun eettiseen toimintaan. Hallinnoinnin rahoituksesta vuodesta 2016 alkaen neuvotellaan eri osapuolten kesken vuoden 2015 alkupuoliskolla.

Liite 1.

EPAS-sopimuksen tehtävät National Platformille, artikla 13	EPAS-sopimuksen tehtävät Betting Authoritylle, artikla 9	Urheilun yleiseettisen toimikunnan tehtävät	Ehdotetut organisaation tehtävät: art. 13, 6, 9.1, Tarastin tehtävät +muut?
1. toimittava tietokeskuksena, johon kerätään ja josta jaetaan urheilukilpailujen manipuloinnin torjumisen kannalta tärkeitä tietoja asiaankuuluville organisaatioille ja viranomaisille		TOTEUTUU OSIN: 1. antaa suosituksia ja tehdä ehdotuksia urheilukilpailujen manipuloinnin estämiseksi niille tahoille, joita asia kulloinkin koskee	1. toimittava tietokeskuksena, johon kerätään ja josta jaetaan urheilukilpailujen manipuloinnin torjumisen kannalta tärkeitä tietoja asiaankuuluville organisaatioille ja viranomaisille
2. koordinoitava urheilukilpailujen manipuloinnin torjuntaa		TOTEUTUU TÄYSIN: 2. toimia vedonlyöntivilpin, sopupelien ja muun urheilukilpailujen manipuloinnin estämistä käsittelevänä yhteistyö- ja koordinaatioelimenä urheilujärjestöjen, julkisen vallan ja vedonlyöntiyhtiöiden kesken	2. koordinoitava urheilukilpailujen manipuloinnin torjuntaa
3. vastaanotettava, keskitettävä ja analysoitava tietoja epätavallisista ja epäilyttävistä vedonlyönneistä urheilutapahtumissa, jotka järjestetään sopimusosapuolen alueella, ja annettava tarvittaessa varoituksia;	TEHTÄVÄT OSIN PÄÄLLEKÄISIÄ art. 9.1 1. kohtuullisessa ajassa tapahtuva tietojen vaihto muiden asiaankuuluvien viranomaisten tai kansallisen toimintaryhmän kanssa laittomasta, epätavallisesta tai epäilyttävästä urheiluviedonlyönnistä sekä tässä yleissopimuksessa tarkoitettujen tai tämän yleissopimuksen nojalla säädettyjen määräysten rikkomisesta		3. vastaanotettava, keskitettävä ja analysoitava tietoja epätavallisista ja epäilyttävistä vedonlyönneistä urheilutapahtumissa, jotka järjestetään sopimusosapuolen alueella, ja annettava tarvittaessa varoituksia;
4. välitettävä tietoja mahdollisista lakeihin tai tässä yleissopimuksessa tarkoitettuihin urheilumääräyksiin kohdistuvista rikkomuksista julkisviranomaisille tai urheiluorganisaatioille ja/tai urheiluviedonlyönnin järjestäjille;	TEHTÄVÄT OSIN PÄÄLLEKÄISIÄ art. 9.1 1. kohtuullisessa ajassa tapahtuva tietojen vaihto muiden asiaankuuluvien viranomaisten tai kansallisen toimintaryhmän kanssa laittomasta, epätavallisesta tai epäilyttävästä urheiluviedonlyönnistä sekä tässä yleissopimuksessa tarkoitettujen tai tämän yleissopimuksen nojalla säädettyjen määräysten rikkomisesta		art. 9.1 1. kohtuullisessa ajassa tapahtuva tietojen vaihto muiden asiaankuuluvien viranomaisten tai kansallisen toimintaryhmän kanssa laittomasta, epätavallisesta tai epäilyttävästä urheiluviedonlyönnistä sekä tässä yleissopimuksessa tarkoitettujen tai tämän yleissopimuksen nojalla säädettyjen määräysten rikkomisesta

EPAS-sopimuksen tehtävät National Platformille, artikla 13	EPAS-sopimuksen tehtävät Betting Authoritylle, artikla 9	Urheilun yleiseettisen toimikunnan tehtävät	Ehdotetut organisaation tehtävät: art. 13, 6, 9.1, Tarastin tehtävät +muut?
5. tehtävä yhteistyötä kaikkien organisaatioiden ja asiaankuuluvien viranomaisten kanssa kansallisella ja kansainvälisellä tasolla, mukaan lukien muiden valtioiden kansalliset toimintaryhmät		TOTEUTUU OSIN: 3. seurata kansainvälistä yhteistyötä urheilun eettisten ongelmien ratkaisemiseksi ja toimia Suomen yhteistoimintayksikkönä urheilukilpailujen manipuloinnin estämistä koskeissa kysymyksissä	4. välitettävä tietoja mahdollisista lakeihin tai tässä yleissopimuksessa tarkoitettuihin urheilumääräyksiin kohdistuvista rikkomuksista julkisviranomaisille tai urheiluorganisaatioille ja/ tai urheiluvetoonlyönnin järjestäjille;
	2. urheiluvetoonlyönnin tarjonnan rajoittaminen kansallisen urheiluorganisaatioiden ja urheiluvetoonlyönnin toimijoiden kuulemisen perusteella ja erityisesti seuraavanlaisten urheilukilpailujen rajaaminen – alle 18-vuotiaille tarkoitettut urheilukilpailut tai urheiluvetoonlyönnin ulkopuolelle: – urheilukilpailut, joiden järjestämisen olosuhteet ja/tai urheilulliset panokset eivät ole riittäviä;		5. tehtävä yhteistyötä kaikkien organisaatioiden ja asiaankuuluvien viranomaisten kanssa kansallisella ja kansainvälisellä tasolla, mukaan lukien muiden valtioiden kansalliset toimintaryhmät
	3. tietojen tarjoaminen etukäteen urheiluvetoonlyöntituotteiden malleista ja kohteista kilpailujen järjestäjille, jotta järjestäjiä voidaan tukea niiden ponnisteluissa urheilukilpailuihinsa liittyvän manipuloinnin riskien tunnistamisessa ja hallitsemisessa;		art. 6. Sopimusosapuolen on edistettävä tiedotusta, koulutusta ja tutkimusta urheilukilpailujen manipuloinnin torjunnan tehostamiseksi
	4. sopimusosapuolen erikseen määrittelemän tietyn kynnyksarvon ylittävien rahavirtojen ja erityisesti lähettäjien, vastaanottajien ja rahasummien määrän jäljittämisen mahdollistavien urheiluvetoonlyönnin maksutapojen järjestelmällinen käyttö;		5. antaa suosituksia ja tehdä ehdotuksia urheilun eettisistä kysymyksistä avustukseen sitien urheilujärjestöjä ja muita urheilun eettisten kysymysten parissa toimivia tahoja

EPAS-sopimuksen tehtävät National Platformille, artikla 13	EPAS-sopimuksen tehtävät Betting Authoritylle, artikla 9	Urheilun yleiseettisen toimikunnan tehtävät	Ehdotetut organisaation tehtävät: art. 13, 6, 9.1, Tarastin tehtävät +muut?
	5. yhteistyössä urheiluorganisaatioiden sekä tarvittaessa urheiluvetoonlyönnin järjestäjien kanssa ja edellä mainittujen välillä käyttöön otettavat mekanismat, joiden avulla estetään kilpailuun liittyviä asianosaisia lyömästä vetoa urheilukilpailuissa, jotka rikkovat asiaankuuluvia urheilusääntöjä tai sovellettavaa lainsäädäntöä;		6. seurata hyvän hallinnon periaatteiden toteuttamista urheilujärjestötoiminnassa ja antaa siitä suosituksia
	6. vedonlyönnin keskeyttäminen paikallisen lainsäädännön mukaisesti kilpailuissa, joista on annettu asianmukainen varoitus.		7. antaa lausuntoja ja tehdä ehdotuksia opetus- ja kulttuuriministeriölle urheilun eettisistä kysymyksistä
art. 6. Sopimusosapuolen on edistettävä tiedotusta, koulutusta ja tutkimusta urheilukilpailujen manipuloinnin torjunnan tehostamiseksi		TOTEUTUU TÄYSIN: 4. järjestää koulutusta ja valistusta urheilukilpailujen manipuloinnin estämiseksi yhdessä Suomen Antidopingtoimikunnan, urheilujärjestöjen ja muiden alalla toimivien kanssa	

Urheilun yleiseettiselle toimikunnalle osoitetut muut kuin EPAS-sopimuksen tehtävät:

5. antaa suosituksia ja tehdä ehdotuksia urheilun eettisistä kysymyksistä avustaakseen siten urheilujärjestöjä ja muita urheilun eettisten kysymysten parissa toimivia tahoja

6. seurata hyvän hallinnon periaatteiden toteuttamista urheilujärjestötoiminnassa ja antaa siitä suosituksia

7. antaa lausuntoja ja tehdä ehdotuksia opetus- ja kulttuuriministeriölle urheilun eettisistä kysymyksistä

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la culture

ISBN 978-952-263-348-4 (PDF)

ISSN-L 1799-0327

ISSN 1799-0335 (PDF)